

JAAAR VERSLAG 2019

Oplevering is vertraagd ...

Jaarverslag 2019

Oplevering is vertraagd ...

datum juni 2020

auteur Building Breda

versie 1.0

status Definitief

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Van de voorzitter	5
1 Missie, visie en strategie	6
2 Organisatie	7
3 Communicatie	26
4 Projecten en activiteiten	27
5 Financiën	28
Colofon	33
Bijlage 1 Algemeen (functioneel) organogram	36
Bijlage 2 Organogram projectorganisatie	38
Bijlage 3 Meerjareninvesteringsbegroting t/m 2019	40
Bijlage 4 Financieel verslag 2019	42
Bijlage 5 Huisvesting scholen masterplan Breda	68

Voorwoord

Het jaarverslag van 2019 heeft de titel 'Oplevering is vertraagd ...' meegekregen. Deze titel is gekozen om enerzijds aan te geven dat voor Building Breda de oplevering van de bouwprojecten nabij is. Anderzijds nadert het ontwikkelen van het programma voor de komende 10 jaar, haar einde. Hiermee zal het 'Blauwe Boekje' een vervolg gaan krijgen met het 'Groene Boekje'. Maar er zijn vertragende factoren!

In 2008 is Building Breda van start gegaan om in 10 jaar alle scholen voor het voortgezet onderwijs in Breda van vernieuwde huisvesting te voorzien. De Internationale Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum is de laatste in een lange reeks van projecten. De International School Breda is begin 2019 in gebruik genomen en er wordt volop gebouwd aan de uitbreiding van de gymzalen. Daarmee zullen alle voorgenomen projecten afgerond zijn - en om in bouwtermen te spreken - zijn opgeleverd.

Ook in 2019 is er hard (door)gewerkt aan de plannen voor de komende 10 jaar. De visie op het voortgezet onderwijs en op het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs is uitgewerkt, de daaruit voortvloeiende bouwprojecten zijn bepaald en zijn via de businesscase vertaald in de benodigde financiën. Helaas is het nog niet voldoende 'gerijpt' om met het gemeentebestuur te delen.

Eind 2019 heeft Max Hoefijzers, de directeur van Building Breda, de verantwoordelijkheid om Building Breda naar de uitvoering van het Groene Boekje te brengen, aan mij overgedragen. Daarnaast heeft de algemene leden vergadering besloten de bestuursstructuur meer passend te maken voor deze opgave en zal ik vanaf 2020 de rol van directeur-bestuurder vervullen.

Ik hoop dat ik deze verantwoordelijkheid in de voetstappen van eerdere directeuren met volle overgave kan uitoefenen om alle leerlingen in Breda passende onderwijshuisvesting te bieden, voor nu, maar ook voor de nabije toekomst!

Breda, juni 2020

Wil van Dijk
Directeur-Bestuurder

Van de voorzitter

Met dit jaarverslag legt het bestuur van Building Breda verantwoording af voor de activiteiten die in 2019 zijn uitgevoerd.

Het bestuur heeft in 2019 zorggedragen voor de bouw van de Internationale Campus International School Breda en Mencia de Mendoza lyceum. Deze scholen op een gezamenlijke campus huisvesten levert een belangrijke bijdrage aan de internationale profilering van de stad. Deze profilering past, zoals beloofd, in het realiseren van een rijk palet aan keuzemogelijkheden voor de Bredase leerlingen. Met de steun van alle leden van Building Breda heeft het bestuur ervoor kunnen zorgen dat de internationale Campus tot stand kan komen. Samen met de Stichting tot Bevordering van Internationaal Onderwijs in Zuidwest Nederland, Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda e.o., BreedSaam, de huisvestingscoöperatie voor het primair en speciaal onderwijs, de gemeente Breda en de Provincie Noord-Brabant heeft Building Breda ervoor gezorgd dat dit indrukwekkende project gerealiseerd kon worden.

Het bestuur van Building Breda heeft tevens haar inspanningen gericht op de vormgeving van Groene Boekje. De ervaringen van de afgelopen 10 jaar zijn geëvalueerd en we zijn als bestuur tot de conclusie gekomen dat de nieuwe periode vraagt om een nieuwe governance-structuur. Er is besloten dat de directeur wordt opgevolgd door een directeur-bestuurder en dat het huidige bestuur de algemene leden vergadering zal gaan vormen. Daarmee wordt meer recht gedaan aan de feitelijke situatie en aan de complexiteit van het bestuurswerk.

De onderwijsopgave is nooit af. Vanwege een groeiend gebrek aan vakmensen ligt er een grote uitdaging voor het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Maar ook de onderwijs-innovatie in het algemeen voortgezet onderwijs stelt nieuwe eisen aan de gebouwen. Het bestuur heeft daarom gewerkt aan de huisvestingsplannen en aan de hiermee samenhangende besluiten voor de komende 10 jaar. Helaas zijn de ideeën nog niet voldoende grijpt om voor te leggen aan het gemeentebestuur. Desondanks zetten we 1 van de plannen in gang: het bestuur van Building Breda zal per 1 januari 2020 worden gevormd door Wil van Dijk in de functie van directeur-bestuurder.

In het voorgaande voorwoord heeft u kunnen lezen dat Max eind 2019 is gestopt als directeur. Building Breda en het Bredase onderwijs zijn hem veel dank verschuldigd voor zijn tomeloze inzet voor prachtige schoolgebouwen als leeromgeving voor de leerlingen van onze gemeente.

Bovendien dank ik hem voor de uiterst plezierige samenwerking de afgelopen jaren.

Building Breda kijkt met voldoening terug op de resultaten van 2019.

Breda, juni 2020

Hans Teunissen
Voorzitter algemene leden vergadering

1 Missie, visie en strategie

Building Breda heeft ook in 2019 weer gewerkt volgens haar vastgestelde missie, visie en strategie.

Missie

In de nota 'Ruimte voor Samen Scholen' is als missie van Building Breda opgenomen: 'Het leveren van kwalitatief goede huisvesting aan de scholen in het voortgezet onderwijs om daarmee de onderwijsdoelen van de scholen te helpen realiseren en daarmee tevens de kwaliteit van het onderwijs zoveel mogelijk te dienen.'

Vragen zoals: "Hoe ziet het onderwijs in de toekomst eruit?" en 'Welke veranderingen zijn er in de vraag naar onderwijs?' dienen de leden van Building Breda zich voortdurend te stellen om daarmee de juiste keuzes voor de besteding van middelen te kunnen maken.

In het 'Strategisch Huisvestingsplan' zijn deze vragen nader uitgewerkt en worden door het bestuur van Building Breda als beoordelingskader gehanteerd tijdens de beoordeling van plannen van de scholen.

Visie en strategie

De vertaling van de missie naar visie en strategie is als volgt vastgelegd in het 'Strategisch Huisvestingsplan' als '*Op basis van samenwerking op het terrein van huisvesting, de ontwikkeling van een sterk en geprofileerd kwalitatief goed onderwijs in Breda ondersteunen, met respect voor de eigenheid en de autonomie van de afzonderlijke instellingen.*'

Voor het realiseren van deze visie zijn twee basisdoelen opgesteld:

1. de basis op orde
2. en toewerken naar een kleurrijk palet aan onderwijs in Breda.

Dit jaarverslag wil antwoord geven op de vraag: "In hoeverre Building Breda er in haar tiende jaar in is geslaagd met haar strategie verdere stappen te zetten om voornoemde basisdoelen te bereiken?"

2 Organisatie

De werkorganisatie van Building Breda is weergegeven in een algemeen functioneel organogram (bijlage 1). Dit hoofdstuk bevat de toelichting op de doorontwikkeling van de werkorganisatie.

Algemene Leden Vergadering

Het hoogste orgaan binnen Building Breda is de algemene leden vergadering (alv). De alv bestaat uit drie leden, te weten:

1. Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken

Vijf algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten het Markenhage College, Mencia de Mendoza lyceum inclusief de International School Breda (deel VO), Newmancollege, Onze Lieve Vrouwe lyceum, Michaël College en het Orion Lyceum. (SKVOB is tevens het bevoegd gezag van Tessenderlandt, De Christoffel en Het Kompas. Voor deze laatste drie scholen is de zorgplicht voor de huisvesting overgedragen aan Curio (naam gewijzigd per september 2019 van ROC West-Brabant naar Curio)

2. Curio

Twee algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten Graaf Engelbrecht en het Stedelijk Gymnasium. Curio is tevens het bevoegd gezag van Prinsen-van Cooth en De Rotonde waarvoor zij naast Tessenderlandt, De Christoffel en Het Kompas de zorgplicht voor de huisvesting op zich heeft genomen)

3. Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs West-Brabant

Twee algemeen voortgezet onderwijs vestigingen in Breda, te weten De Nassau De la Reijweg en De Nassau Paul Krugerlaan.

Hiernaast dient opgemerkt te worden dat de mogelijkheid bestaat dat een lid (of de leden) één of meerdere vestiging(en) heeft (of hebben) buiten Breda, maar deze vallen buiten de primaire huisvestingsverantwoordelijkheid van Building Breda.

Bestuur

Vanuit de alv van Building Breda is een bestuur geformeerd, welk zorg dient te dragen voor de gemandateerde besluitvorming. Gedurende het jaar 2019 bestond het bestuur uit de volgende bestuurders, te weten:

namens Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken:

- De heer B. Buddingh'
- De heer F. van der Zalm

namens Curio:

- De heer R. Neutelings

namens Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs West-Brabant:

- De heer R. Speetjens
- De heer H. Teunissen (voorzitter)

Stuurgroep

Het bestuur van Building Breda werd bij de uitvoeringen van haar taken ondersteund door een stuurgroep bestaande uit de volgende personen:

- De heer M. Hoefijzers (Directeur)
- De heer W. van Dijk (Adviseur; vanaf 1-11-2019)
- De heer S. Kromwijk (Project Coördinator)
- De heer G. Bosters (Onderhoud Coördinator)
- De heer M. Canjels (Directie Secretaris)

Het directiesecretariaat van Building Breda was in 2019 deels gevestigd aan Cosunpark 20 (4814 ND) te Breda.

Overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken

Gedurende 2019 verkreeg het bestuur van Building Breda de input vanuit het overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken. In 2019 maakte de volgende leden deel uit van dit overleg:

namens De Nassau:

- De heer W. Herder

namens Graaf Engelbrecht:

- Mevrouw C. van Dongen-Visser

namens Campus Markenhage College, Michaël College en Orion Lyceum:

- De heer R. Joosen

namens Mencia de Mendoza lyceum en de International School Breda:

- De heer P. Jankowski

namens Newmancollege:

- De heer H. van Hove

namens Onze Lieve Vrouwelyceum:

- De heer G. van Wijlen

namens Stedelijk Gymnasium:

- De heer P. Breuer

Directeurenoverleg

Gedurende 2018 zijn de directeuren tot de conclusie gekomen dat het directeurenoverleg niet meer de toegevoegde waarde levert, zoals dit in de voorgaande jaren het geval is geweest. Met het zicht op een andere bestuursstructuur (statutaire rol voor het overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken), is in 2019 geen structurele invulling gegeven aan het directeurenoverleg.

Via Building Breda wordt door Curio ook zorgplicht voor de huisvesting van de VMBO-schoolgebouwen verzorgd.

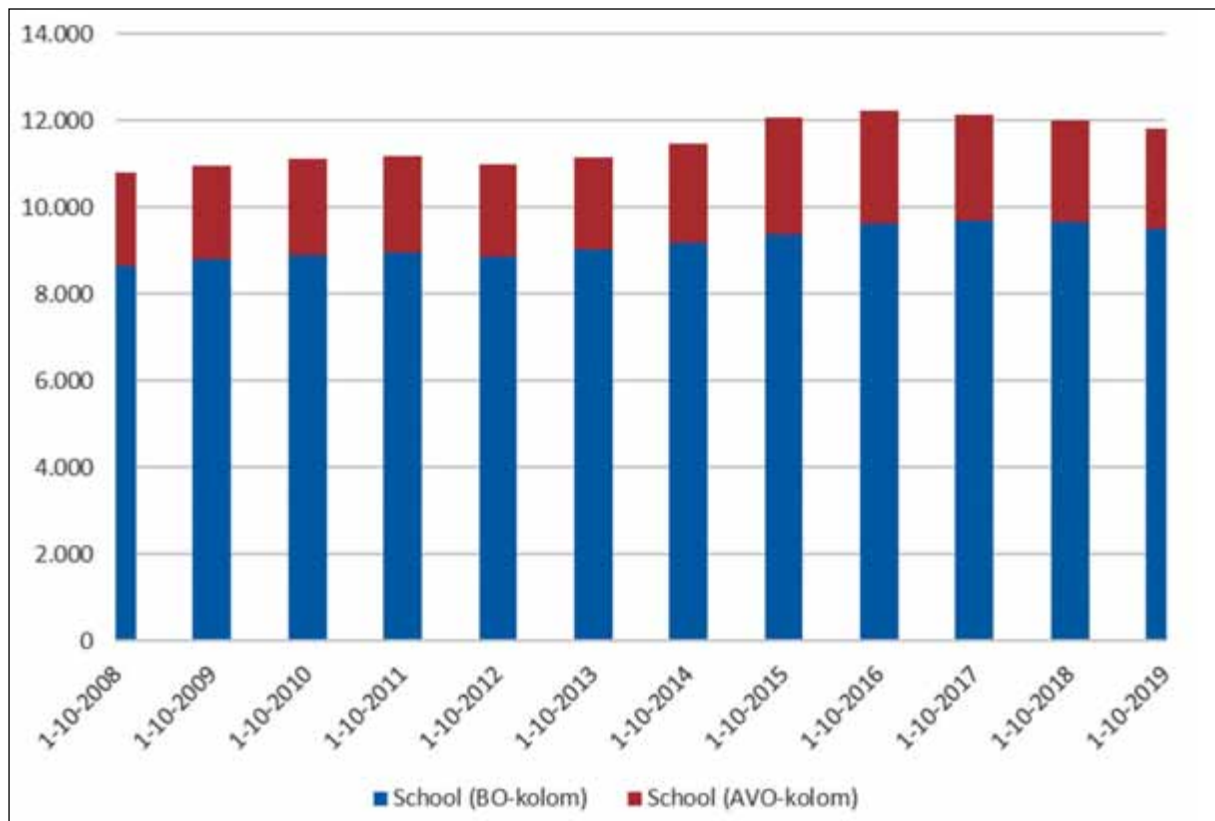
De totale werkorganisatie heeft haar werkzaamheden uitgevoerd in de vorm van een projectorganisatie, welke in bijlage 2 van dit jaarverslag opgenomen is. Ook in het jaar 2019 is de samenwerking tussen de scholen goed te typeren.

Ontwikkeling leerlingaantallen

De ontwikkeling van de leerlingaantallen hebben zowel op Building Breda als de schoolbesturen invloed op het meerjarenperspectief. Building Breda registreert sinds haar oprichting de leerlingaantallen aan de hand van de zogenaamde '01 oktober telling' per kalenderjaar.

Algemeen voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs

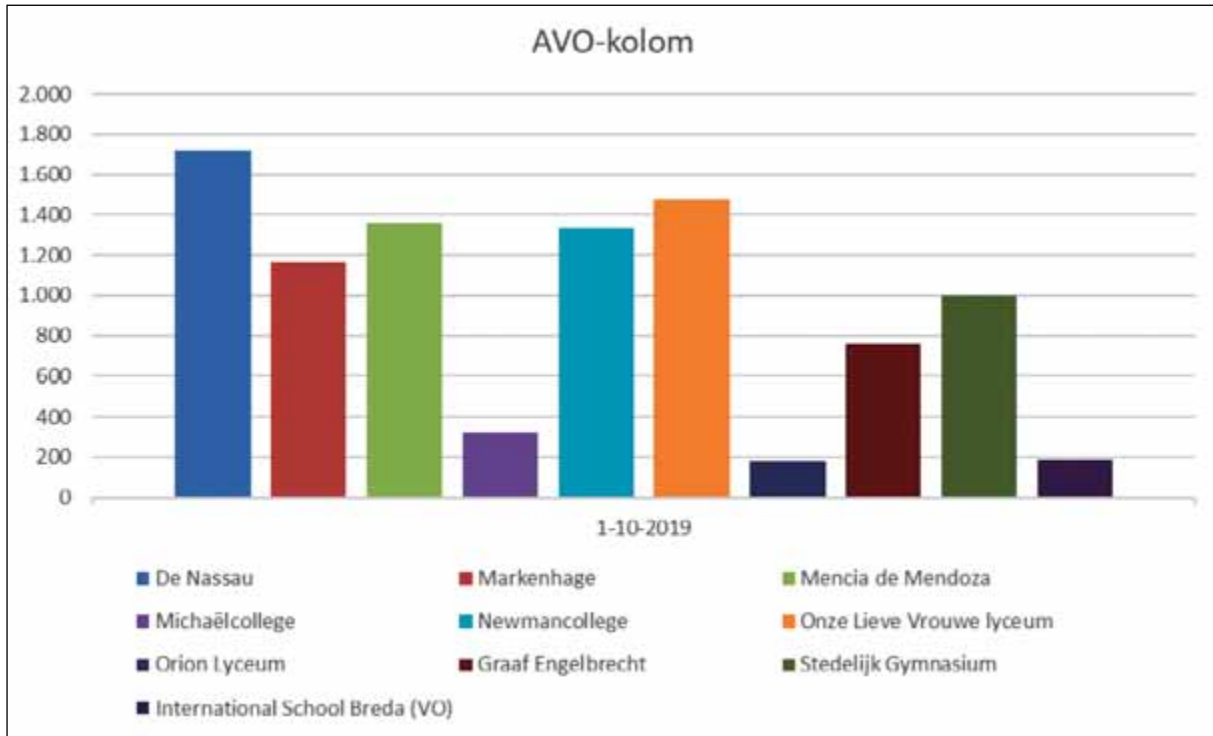
Onder de 'avo-kolom', wordt algemeen voortgezet onderwijs en onder de 'bo-kolom' (beroeps-onderwijs), worden uitsluitend de voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs -leerlingen die onderdeel zijn van de Doordecentralisatie Overeenkomst verstaan. Het totaal aantal leerlingen (avo plus bo) per peildatum 01 oktober 2019 wordt in grafiek 2.1 weergegeven.

Grafiek 2.1 Totaaloverzichten avo en bo-kolom 2009-2019, Building Breda (2020)

avo-kolom

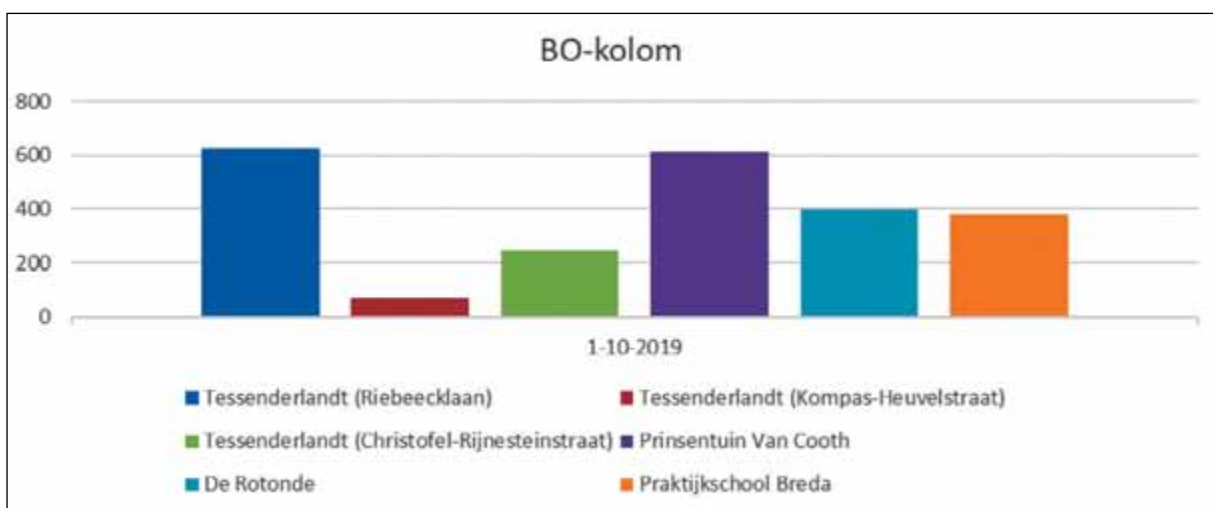
In grafiek 2.2 is de avo-kolom per peildatum 01 oktober 2019 per school verbijzonderd.

Grafiek 2.2 Overzicht avo-kolom op schoolniveau per 01 oktober 2019, Building Breda (2020)

bo-kolom

In grafiek 2.3 is de bo-kolom per peildatum 01 oktober 2019 per school verbijzonderd.

Grafiek 2.3 Overzicht bo-kolom op schoolniveau per 01 oktober 2019, Building Breda (2020)

Monitoring artikel 8 lid 3 doordecentralisatieovereenkomst

Tussen de gemeente Breda, de schoolbesturen en Building Breda is een zogenaamde 'doordecentralisatieovereenkomst' overeengekomen. In deze overeenkomst zijn de 'spelregels' afgesproken hoe om te gaan met de vanuit de gemeente Breda jaarlijkse te ontvangen doordecentralisatievergoeding. Er is zowel een boven- als ondergrens voor wat betreft de ontwikkeling van het aantal leerlingen bepaald. Wordt een van deze grenzen overschreden, dan treden partijen in gesprek om de vergoeding naar boven (of beneden) bij te stellen.

Monitoring artikel 8 lid 3 DD OVK	01-10-2010	01-10-2011	01-10-2012	01-10-2013	01-10-2014	01-10-2015	01-10-2016	01-10-2017	01-10-2018	01-10-2019
Bovengrens aanpassing budget Gemeente	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	11.999	12.488	12.488	12.488	12.488
Realisatie	11.125	11.176	10.977	11.154	11.468	12.080	12.228	12.144	11.996	11.826
Leerlingenaantal (norm) Gemeente	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	10.908	11.397	11.397	11.397	11.397
Ondergrens aanpassing budget Gemeente	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	9.817	10.306	10.306	10.306	10.306
Afwijking grenzen	0	0	0	0	0	81	0	0	0	0

Tabel 2.4 Overzicht ontwikkelingen van de leerlingaantallen per 01 oktober 2019, Building Breda (2020)

In 2019 bevond het totaal aantal leerlingen zich ruim binnen de grenzen.

Risico's

Het bestuur van Building Breda wijst de algemene leden vergadering op de navolgende (meest belangrijkste) risico's en de door haar genomen beheersmaatregelen:

- de jaarlijkse gemeentelijke vergoeding valt weg. Beheersmaatregel: de zorgplicht onderwijs-huisvesting ligt contractueel bij de gemeente Breda. Indien de gemeentelijke vergoeding wegvalt, is Building Breda niet meer in staat de aan haar door gedecentraliseerde zorgplicht uit te voeren. Het bestuur zal dan de algemene leden vergadering verzoeken de gemeente te melden de zorgplicht van Building Breda over te nemen.
- de jaarlijkse vergoeding vanuit de schoolbesturen valt weg. Beheersmaatregel: indien Building Breda niet meer de vergoeding ontvangt voor het uitvoeren van de bijbehorende taak, zal het bestuur besluiten tot het stopzetten en aan de besturen verzoeken de uitvoering van de betreffende wettelijke taakuitvoering zelf ter hand te nemen.
- het onderhavige vastgoed wat Building Breda bezit, raakt (deels) verloren. Beheersmaatregel: het bestuur heeft hiertoe een verzekeringspolis afgesloten om aan haar betalingsverplichting te voldoen.
- leegstand binnen het onderhavige vastgoed. Beheersmaatregel: leegkomende panden zullen terstond aan de gemeente gemeld worden. Met de gemeente is een aanbiedingsplicht overeengekomen.
- daling aantal leerlingen. Beheersmaatregel: zolang de daling binnen de gestelde grens van de doordecentralisatieovereenkomst valt, dient de jaarbegroting de effecten van de daling op te vangen. Is de daling groter dan de gestelde ondergrens, dan dient het bestuur van Building Breda in overleg te treden met het bestuur van de gemeente Breda om de negatieve effecten van de daling op te vangen.
- verandering huisvestingsbehoeften. Beheersmaatregel: de verandering van de huisvestingsbehoeften dienen in het integraal huisvestingsplan te worden verwerkt. Dit geschiedt jaarlijks.

Gebruikers

Hierna is een uiteenzetting opgenomen van de stand van zaken met betrekking tot het voortgezet onderwijs en ontwikkelingen die sinds de doordecentralisatie hebben plaatsgevonden. Voor de volledigheid dient te worden opgemerkt dat het vastgoed zowel juridisch als economisch eigendom is van Building Breda en 'om niet' gebruikt wordt door de hierna beschreven gebruikers (onderwijsinstellingen). Ten slotte werken de gebruikers individueel aan het profiel van hun school.

Algemene ontwikkelingen doordecentralisatie voortgezet onderwijs

Building Breda stelt de gebouwen beschikbaar aan de scholen en past die bouwkundig aan conform de wensen van de gebruikers. De gebruikers hebben voor een profiel gekozen om daarmee de ouders en de kinderen een extra keuzemogelijkheid te bieden. Enerzijds is het profiel richtinggevend voor de huisvesting en anderzijds kan de school pas aanspraak maken op de financiën voor de huisvesting als door de school voor een helder en duurzaam profiel is gekozen. Het is deze wisselwerking tussen Building Breda en de scholen die in de loop van het jaar de aandacht krijgt.

In 2019 is ook weer planmatig (groot)onderhoud uitgevoerd. Daarvoor werd onder andere dankbaar gebruik gemaakt van servicelevel agreements (SLA's). Verder zijn in 2019 weer enkele zonnecentrales geïnstalleerd en in gebruik genomen. Daarnaast zijn projecten in uitvoering, dan wel tot afronding gebracht.

*De la Reijweg
Paul Krugerlaan
1.704 scholieren*

Algemeen Voortgezet Onderwijs/Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs

Voor de scholen voor voortgezet onderwijs is in 2019 een groot project aan de orde geweest: de realisatie van de Internationale Campus International School Breda en Mencia de Mendoza Lyceum.

Op de navolgende pagina's volgt het overzicht van de verschillende AVO/VWO-onderwijsinstellingen en hun focus.

De Nassau is een moderne vooruitstrevende school en biedt breed en volledig onderwijs aan: mavo, havo en vwo (atheneum, gymnasium en tweetalig onderwijs (tto)). Op de Paul Krugerlaan is de mavo gehuisvest en in het gebouw aan de la Reijweg volgen de vwo- en havoleerlingen hun opleiding. De Nassau biedt de leerlingen een goed doorlopende leerlijn en een optimaal onderwijskundig klimaat.

Alle leerlingen worden op een voor hen passend niveau uitgedaagd. Leerlingen op De Nassau volgen een verrijkingprogramma onder de noemer Nassau Academie. De Nassau Academie bestaat uit vakoverstijgende 'minors' die de leerlingen later een voorsprong geven in het vervolgonderwijs. In dit kader is er ook contact met vervolgopleidingen, wordt samengewerkt met andere partijen in de stad en worden in het auditorium regelmatig lezingen voor leerlingen en andere belangstellenden gegeven.

De Nassau besteedt aandacht aan het thema duurzaamheid in de vorm van een vakoverstijgende minor, bij enkele vakken en in het kader van het profielwerkstuk. Op het dak van beide locaties zijn zonnecollectoren geplaatst die voor een aanzienlijke energiebesparing zorgen. Leerlingen kunnen via schermen in de aula's de opbrengsten van energie uit de zonnecollectoren volgen.

De Nassau beschikt over twee goed geoutilleerde gebouwen die volledig gerenoveerd zijn. De nieuwbouwvleugel aan de la Reijweg is een architectonisch hoogstandje. Door de nieuwbouw en de renovatie van de bestaande delen van beide gebouwen is een uitnodigende, lichte

werkomgeving gecreëerd met up-to-date technische voorzieningen. Beide gebouwen zijn in hoge mate functioneel wat ervoor zorgt dat het werkklimaat voor zowel leerlingen als medewerkers sterk is verbeterd. Om tegemoet te komen aan gedifferentieerd en gepersonaliseerd onderwijs maken we intensiever en pluriformer gebruik van de mogelijkheden die onze gebouwen bieden. De brede gangen in ons gebouw aan De la Reijweg zijn op deze wijze heel efficiënt gebruikt voor het vormgeven van glazen studienissen. Op deze wijze kan De Nassau de leerlingen op maat bedienen in de begeleiding, waardoor het zittenblijven tot een minimum is beperkt. Onze mooie functionele gebouwen zorgen er ook voor dat leerlingen zeer respectvol omgaan met hun omgeving.

De Nassau beschikt over een zeer gebruiksvriendelijke ICT-omgeving. Vanaf schooljaar 2020-2021 werken alle leerlingen met tablets. Het aantal digitale interactieve methodes is verder toegenomen door constructief overleg met de uitgevers en door intensieve training van onze docenten op het gebied van didactisch handelen met de tablet in de klas. Hierdoor kunnen we beter rekening houden met verschillen tussen de leerlingen zowel binnen als buiten de les. Voor de nieuwe schoolplanperiode worden voorbereidingen getroffen voor een andere inrichting van het onderwijs om de leerlingen nog beter op maat te kunnen bedienen. Om aan die ambitieuze plannen vorm te kunnen geven zal er meer afwisseling in de grootte van ruimtes/lokalen moeten komen en het multifunctionele auditorium zal nog intensiever gebruikt moeten worden. Ook onze twee mediatheken gaan met de ontwikkelingen mee, zodat technische ontwikkelingen ingezet kunnen worden. De nieuwe mediatheek wordt het centrale punt binnen de school waar leerlingen en medewerkers terecht kunnen voor vragen, informatie, ondersteuning en het werken aan en met materialen voor de diverse opdrachten en projecten. Het wordt een mediatheek die mogelijkheden biedt om te differentiëren. Dit alles wordt mogelijk gemaakt door de aanwezigheid van de diverse studieplekken, bibliotheek, 3D-printer, Greenscreen, VR- en AR-middelen en computers voor videobewerking. Dit doen we met onderwijzende, onderwijs-assisterende en onderwijs-ondersteunende collega's.

Met deze stap vooruit laten we zien dat we de komende jaren zeker niet stilstaan, maar dat we de vernieuwingen, de ontwikkelingen en de veranderingen omarmen en daarop onze gebouwen aanpassen.

www.denassau.nl

Emerweg 27, 29 en 31
1.652 leerlingen

Sinds 2017 vormen Markenhage, het Michaël College en het Orion Lyceum samen de Campus aan de Emerweg in Breda. Drie scholen met unieke, onderwijskundige, identiteiten. De opdracht van deze scholengroep is om enerzijds te werken aan behoud en versterking van de onderwijskundige identiteiten door samen te werken en anderzijds meerwaarde te creëren voor alle betrokkenen. Een en ander is vertaald naar de volgende missie: De Campus is dé leerplaats voor het leven voor leerlingen uit Breda en omgeving. Leerlingen van de Campus krijgen kwalitatief hoogstaand en uitdagend onderwijs, waarbij alle ruimte is voor brede talentontwikkeling en persoonlijk vorming. Dit bereiken we samen met leerlingen, medewerkers, ouders én de wereld om ons heen.

Leerlingen op de Campus kunnen kiezen uit, en gebruik maken van, drie onderscheidende ontwikkelingsgerichte onderwijsconcepten. Alle met een grote aandacht voor cultuur en wetenschap én gericht op een duurzame en menswaardige samenleving.

Naast onderwijskundige samenwerking in de bovenbouw havo en vwo wordt op de Campus slim gebruik gemaakt van de faciliteiten die het gebouw te bieden heeft. Zo is er een gemeenschappelijk theater en worden met name vakspecifieke ruimtes (LO, NASK, muzieklokalen) door de drie scholen gedeeld. Voor leerlingen betekent de Campus dat de eigen school een herkenbare en vertrouwde plek is én dat zij optimaal gebruik kunnen maken van de gemeenschappelijke voorzieningen.

Als Daltonschool voor vwo, havo en mavo maakt Markenhage zich sterk voor de ontwikkeling van alle talenten van kinderen, met een nadruk op de culturele aspecten. 'Zelfstandig worden', 'vrijheid in gebondenheid', 'samenwerking', 'effectiviteit' en 'reflectie' vormen hierbij de leidraad.

Als cultuurprofielschool krijgen alle leerlingen in de eerste twee jaar vier uur per week les in Culturele Vorming. Dat biedt hun de kans om te ontdekken of zij aanleg en interesse hebben voor deze disciplines en het draagt bij aan de expressieve en creatieve ontplooiing.

Naast het reguliere onderwijs zijn er speciale cultuurklassen: de podium- en atelierklas. In de bovenbouw zijn er culturele reizen voor alle leerlingen. Buitenschool is er een 'Rock- en cult-block'-programma waarbij leerlingen extra lessen kunnen krijgen op het gebied van zang, instrument bespelen, fotografie, DJ-cursus, beeld en geluidstechniek, dans, Spaans, en dergelijke.

www.markenhage.nl

Het Michaël college verzorgt voortgezet vrijeschoolonderwijs voor vwo, havo en mavo. De school staat open voor leerlingen van alle gezindten en achtergronden.

Het Michaël college is de enige aanbieder van voortgezet vrijeschoolonderwijs in de regio West-Brabant. Het is een kleinschalige onderwijsvoorziening.

De onderwijsvorm van het Michaël college is gebaseerd op de antroposofische leer van Rudolf Steiner. De menskunde staat centraal en het doel is de vorming van de totale mens. Deze verloopt in ontwikkelingsfasen van steeds zeven jaar. Elke zeven jaar hoort daar een ander ontwikkelthema bij. De pedagogische doelen van het vrijeschool onderwijs zijn hierop gebaseerd. In de 7e klas staat bijvoorbeeld het thema 'ontdekken' centraal. Leerlingen leren in deze fase vooral vanuit waarnemingen en het inzichtelijk maken van structuren is in deze klas ook een belangrijke pijler.

www.michaelcollege.nl

Orion Lyceum 'Met elkaar jezelf en de wereld ontdekken'

Orion is een Pleion-school. Op Pleion-scholen wordt onderzoekend, gepersonaliseerd en reflectief geleerd binnen een sterk gedigitaliseerde leeromgeving. Op Orion krijgen leerlingen de ruimte om buiten de getreden paden een eigen leerroute te volgen en thematisch leren binnen een rijke context. Het leren omgaan met de permanente verandering die onze wereld kenmerkt en het erkennen van en recht doen aan de uniciteit van iedere leerling is de collectieve ambitie.

Het primaire doel van het onderwijs op Orion is om de leerlingen zodanig onderwijs te bieden dat zij zich ontwikkelen tot individuen die weten waar hun kwaliteiten liggen en vanuit dit besef uitgroeien tot kritische en participatieve wereldburgers.

www.orionlyceum.nl

Mendelssohnlaan
1.343 leerlingen
Mozartlaan
188 leerlingen (VO)

Voor wie graag over de grenzen heen kijkt om zijn wereld te ontdekken en bijvoorbeeld denkt aan een studie of een carrière in het buitenland, is Mencia de Mendoza Lyceum (Havo, Atheneum, Gymnasium, TTO) de school in Breda. Mencia biedt een keur aan internationaal georiënteerde activiteiten. Bovendien is er zowel voor havo- als voor vwo-leerlingen tweetalig onderwijs (TTO), waarin ongeveer de helft van de lessen in het Engels gegeven wordt. De niet-TTO'ers kunnen op Mencia op alle niveaus Cambridge Engels volgen. Ook zijn er certificaten Frans (Delf) en Duits (Goethe) te halen.

Op Mencia dagen we je elke dag uit om het beste uit jezelf te halen. Als je een Mencia-diploma hebt gehaald, ben je een wereldburger die klaar is voor de volgende stap.

Voortdurend werkt Mencia aan de verdere ontwikkeling van haar onderwijs en aan haar internationale profiel. Dat profiel heeft een belangrijke rol gespeeld bij een omvangrijk ver- en nieuwbouwproject dat in de loop van schooljaar 2018-2019 is voltooid. Een auditorium en moderne, ruime theorie- en vaklokalen maken het gebruik van een breder arsenaal aan didactische werkvormen mogelijk. Het auditorium biedt bovendien ruimte aan de talrijke informatieavonden die Mencia organiseert voor ouders. Er worden gastlessen gegeven voor leerlingen en er zijn regelmatig (muziek-)optredens. In de sterk gemoderniseerde school kan overal gebruik gemaakt worden van (draadloze) internettoepassingen.

Het internationale profiel van Mencia wordt versterkt door haar intensieve samenwerking met de Internationale School Breda (ISB), die sinds 2011 op het schoolterrein van Mencia gevestigd is en waarmee Mencia sinds 2019 de Internationale Campus vormt. De Internationale Campus is op 12 april 2019 feestelijk geopend en biedt ruimte aan de praktische en inhoudelijke samenwerking tussen beide scholen. De Internationale Campus levert een onmisbare bijdrage aan het streven van de stad Breda om internationale bedrijvigheid te trekken en aan zich te binden.

Het Newmancollege huist in één gebouw in de Verviersstraat te Breda. Het is een actieve school voor mavo, havo, technasium (havo/vwo), atheneum en gymnasium. Leerlingen met talent voor bèta die behalve slim ook creatief zijn, kiezen voor het technasium. Mavoleerlingen volgen het uitdagende bèta-technisch programma Bèta Challenge. Aan alle leerlingen wordt het vak design & multimedia gegeven: bij uitstek het vak waarin fantasie en verbeeldingskracht worden ontplooid. De medewerkers zijn intensief betrokken bij het proces van onderwijsvernieuwing, schakelen steeds meer over van standaardmethoden naar eigen ontwikkeld materiaal en leggen meer nadruk op de formatieve evaluatie dan op de summatieve toetsing. Het proces van onderwijsvernieuwing vraagt aandacht voor de ombouw van de school.

In september 2013 zijn het atrium en de nieuwe vleugel van het technasium en D&M onder grote publieke belangstelling geopend door astronaut André Kuipers. De nieuwe vormgeving contrasteert sterk met de stijl van de Bossche School van de ombouw. Dankzij de vormgeving en door het materiaalgebruik heeft de nieuwbouw een futuristische uitstraling.

De werkplaats van het technasium en Bèta Challenge beschikt over een algemene werkruimte voor leerlingen met 110 werkplekken, een uitleenbalie, een verhoogde en af te sluiten presentatieruimte, een verhoogde ruimte als denktank, een docentenwerkplek, een machinekamer inclusief lasersnijder en een mogelijkheid tot opslag van materialen. De zware machines zijn ondergebracht in een aparte werkplaats op de begane grond waar leerlingen uitsluitend onder begeleiding terecht kunnen.

Op de benedenverdieping van de nieuwbouw huist design en multimedia. De leerlingen hebben er een grote werkruimte tot hun beschikking waar de computers voorzien zijn van alle benodigde ontwerpprogramma's. Er zijn klaslokalen, fotostudio's, geluidsstudio's en als blikvanger, een grote ruimte met een green screen.

De hele nieuwbouw, inclusief het atrium, ademt rust en ruimte uit, ondanks dat er veel leerlingen tegelijk gebruik van maken. Nu de leerlingen vaak gebruik maken van de nieuwbouw, straalt ook de ombouw meer rust uit.

We hebben ook een grote personeelskamer. Dat biedt de mogelijkheid om verschillende sferen in een ruimte op te nemen. Er zijn werkplekken met computers, er staan werktafels, banken, fauteuils en verder hoge tafels en krukken die het mogelijk maken te genieten van het uitzicht op de grassportvelden en het blauwe kunstgrasveld. De 'helden' van onze personeelsleden kijken vanaf de wand de personeelskamer in. Grote persoonlijkheden als Hella Haasse, de Beatles, Martin Luther King en Steve Jobs hopen door hun papieren aanwezigheid iedereen te inspireren tot mooie daden.

De ruimten in de oudbouw zijn ook voorzien van afbeeldingen van mensen die (in het verleden) het verschil hebben gemaakt van Pipi Langkous, Dick Bruna, Johan Cruijff tot Alan Turing. De organisatie en het aanbod van ons onderwijs zal in de komende jaren verschuiven van collectief onderwijs naar onderwijs dat meer is gericht op de individuele capaciteiten en affiniteiten en begeleidingsvragen van de leerling. De invoering van de invest uren aan het begin van de dag waarbij leerlingen bij hun docenten terecht kunnen voor verrijking of ondersteuning is hier een mooi voorbeeld van.

Tot slot, aan de zijkant van de school is er een mooie tuin waar het personeel, en leerlingen onder begeleiding, ontspannen kunnen verblijven/werken.

www.newmancollege.nl

**Paul Windhausenweg
1.461 scholieren**

Op het Onze Lieve Vrouwe Lyceum wordt er gewerkt vanuit een basis van betrokkenheid. Op de eerste plaats betekent betrokkenheid voor ons de oprechte interesse in de ander en het met respect omgaan met elkaar. Daarbij nemen we elkaar te allen tijde serieus en worden verschillen tussen mensen geaccepteerd. Betrokkenheid raakt ook het leerproces, immers betrokkenheid bij het eigen leren vergroot het gevoel van verantwoordelijkheid en doorzettingsvermogen. Daartoe kennen wij een cultuur van persoonsgerichte aandacht en blijvende dialoog.

Het startpunt van het leren dat wij elke dag vormgeven is de verwondering. De wereld en het leven met een open en nieuwsgierige blik tegemoet treden en je daarbij laten inspireren door alles en iedereen om je heen. Verwondering betekent dat in elk leerproces de leerbehoefte centraal staat en dat iedereen op het OLV-tijd en ruimte krijgt om actief in zijn of haar leerbehoefte te voorzien. Wij kennen daarom een cultuur van durven vragen en fouten mogen maken. Verwondering als startpunt van leren is iets dat spontaan kan ontstaan én iets dat het team in de dagelijkse lespraktijk najaagt door betekenisvol en uitdagend onderwijs te verzorgen.

Met betrokkenheid als basis van waaruit gewerkt wordt en verwondering als startpunt van het leren, staat het OLV voor ontwikkeling. Enerzijds gaat ontwikkeling over de persoonlijke groei tot mooi mens die elke leerling doormaakt op weg naar volwassenheid. Onze leerlingen groeien verder uit tot zelfredzame en verantwoordelijke individuen met een brede basis aan kennis en vaardigheden die zij meenemen naar het vervolgonderwijs. Anderzijds gaat het ook letterlijk om ontwikkelen: het komen tot de kern van wie jij bent en waar jouw leerbehoefte ligt. Daartoe kennen wij een cultuur waarin betrokkenheid en verwondering ten grondslag liggen aan goed en ontwikkelingsgericht onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn het International Business College voor leerlingen uit de havo bovenbouw en Wetenschaps Oriëntatie Nederland (WON) voor de leerlingen van het vwo waarbinnen zij nadrukkelijk kennis maken met wetenschap door het creëren van een doorlopende onderzoeksleerlijn. Voor de meer getalenteerde leerling wordt er een gepersonaliseerd programma aangeboden.

Graaf Engelbrecht is ontstaan uit de gemeentelijke hogere burgerschool (hbs) in de voormalige Latijnse school in de Nieuwstraat in Breda. Daar begonnen in 1867 23 leerlingen aan hun schoolloopbaan.

Brede toegankelijkheid

De hbs is ontstaan nadat in 1863 wettelijk werd vastgelegd dat onderwijs breed toegankelijk moest zijn. Die brede toegankelijkheid heeft geleid tot een grote diversiteit aan achtergronden binnen Graaf Engelbrecht. Deelname door iedereen staat nog steeds hoog in het vaandel van onze school. We vinden het belangrijk dat jongeren uit verschillende culturen en met verschillende opleidingen elkaar ontmoeten. Dit bereiken we door onze high schools, onze meerdaagse excursies en ons overzichtelijke lesgebouw. We ervaren die verscheidenheid als een verrijking en geven vanuit die diversiteit vorm aan de identiteit en het karakter van onze school.

Karakter en vingerafdruk

In ons onderwijs staan de begrippen karakter en vingerafdruk centraal.

Het woord karakter is afgeleid van het Griekse woord χαρασσω (charasso) dat krassen betekent. De ch van charasso is nog te herkennen in het Engelse woord character. Karakter gebruiken we nog steeds voor een letter of een teken. Een karakter werd – toen er nog geen pennen of computers waren – ergens ingekrast of ingekerfd. Het woord karakter gebruiken we ook voor de persoonlijkheid van iemand. Persoonlijke eigenschappen, goede gewoontes en gebruiken maak je jezelf gaandeweg eigen. Je ontwikkelt ze door te oefenen, door keuzes te maken en door tegenslagen te overwinnen. Je slijt of kerft ze als het ware in. Je maakt de lijnen die samen je karakter vormen. Zo word je een goede teamspeler op school en in de samenleving en vind je je eigen weg.

Vingerafdruk

De vingerafdruk verwijst naar het vertrouwen dat wij hebben in elkaars persoonlijke eigenschappen en naar de aandacht voor elkaar die bijdraagt aan de ontwikkeling van onze talenten en sociale vaardigheden.

Mavo, havo en atheneum

Graaf Engelbrecht – of De Graaf zoals we onze school ook wel noemen – is een scholengemeenschap voor mavo, havo en atheneum. We hebben ruim 700 leerlingen. De school is overzichtelijk en we hebben een veilig schoolgebouw.

High Schools

Op Graaf Engelbrecht krijgen leerlingen de ruimte om hun eigen karakter te vormen door hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen en erin uit te blinken. Daarbij kunnen leerlingen kiezen uit drie richtingen in de eerste jaren (onderbouw): High School Sport, High School Media & Design en High School Pionier. Daarnaast kunnen leerlingen hun creativiteit kwijt door mee te doen aan de jaarlijkse uitvoering van Graaf Producties in Podium Bloos of door mee te spelen in de schoolband.

Nassausingel 985 scholieren

datum juni 2020
auteur Building Breda
pagina 22

Het Stedelijk Gymnasium Breda is een openbaar categoriaal gymnasium met circa 1.000 leerlingen en ongeveer 100 medewerkers. Het Stedelijk Gymnasium kwalificeert voor academisch onderwijs.

Het openbare karakter betekent dat alle leerlingen welkom zijn, ongeacht de levensovertuiging, gaardheid of afkomst, mits ze het niveau van het Gymnasium aankunnen.

De school biedt zoveel mogelijk ruimte voor de ontwikkeling van de talenten van leerlingen. De doelstellingen hiervoor zijn vastgelegd in het Schoolplan 2018-2022. Ten aanzien van het onderwijs worden daarin als ambities geformuleerd:

- het leerproces van de individuele leerling staat centraal;
- aan samenhang tussen vakken wordt meer aandacht gegeven;
- in de les wordt meer gedifferentieerd;
- de culturele, maatschappelijke en persoonlijke vorming zijn essentieel in ons onderwijsaanbod
- en een nadrukkelijke aansluiting bij de ontwikkelingsfase van de leerling.

Om het individuele leerproces mogelijk te maken, wordt onder meer ingezet op het gebruik van devices in het onderwijs. Vorig jaar is gestart met 3 klassen met laptops. Naar verwachting wordt dat in het schooljaar 2020/2021 verder uitgebreid.

Het gymnasium biedt naast de reguliere lessen vakken als Cambridge Engels, DELF voor Frans, Goethe Duits, Spaans, Robotica, een ondernemersproject, maar ook een Honoursprogramma in samenwerking met de Stichting Het Zelfstandig Gymnasium. Er wordt ook actief ingezet op deelname aan Olympiades en andere wedstrijden. De school is officieel door het Ministerie van OC en W erkend als Olympiadeschool. De school neemt deel aan (Europese) debatten, diverse sportwedstrijden en culturele activiteiten. Het Stedelijk Gymnasium heeft een actief eigen schoolkoor en een eigen schoolorkest. In 2020 heeft de school de status gekregen van Gold Preparation Centre als erkenning voor de gedegen voorbereiding van de Cambridge English Qualifications.

In augustus 2013 is het nieuwe gebouw aan de Nassausingel betrokken. Het gebouw biedt alle mogelijkheden om de bovenstaande activiteiten te realiseren. Zo geven de goed geoutilleerde bèta-faciliteiten de leerlingen de mogelijkheid om zich uitstekend voor te bereiden op de verschillende olympiades. Verder biedt de aula, ingericht als toneel- en muziekzaal, mede door zijn uitstekende akoestiek de perfecte omgeving voor concerten en voorstellingen; hier maken niet alleen onze leerlingen, maar ook externe gezelschappen volop gebruik van. Daarnaast bevat het gebouw onder andere ook een collegezaal.

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

De vmbo-scholen in Breda vallen onder het bevoegd gezag van twee schoolbesturen, te weten: Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Breda en omstreken (SKVOB e.o.) en Stichting Regionaal Opleiding Centrum West-Brabant (Curio). Beide schoolbesturen hebben besloten samen te werken bij de vormgeving van de beroepskolom (bo-kolom) binnen het Voortgezet Onderwijs (vo).

Na de totstandkoming van het Masterplan Breda hebben de scholen voor vmbo en de Praktijkschool Breda een eigen profiel, een merkpaspoort, opgesteld. Eind 2009 is een nieuwe fase ingezet bij de doorontwikkeling van het vmbo waarbij een projectorganisatie is opgezet. Deze heeft tot doel realisatie van kwalitatief hoog vmbo-onderwijs, imagoverbetering door eenduidig optreden, een zo breed mogelijk aanbod en innovatief onderwijs. Ten slotte versterking van de verbinding met het middelbaar beroepsonderwijs en realisatie van een zorgschil die garanties biedt voor een optimaal leerresultaat en die vroegtijdig schoolverlaten en/of ongekwalificeerde uitstroom voorkomt.

Medio oktober 2011 is het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) opgeleverd, waarin de schoolbesturen een gewenste onderwijssituatie voor het vmbo schetsen. Zij geven daarin aan tot welke herschikking van afdelingen ze willen komen om daarmee de leerlingen van de stad Breda en omgeving ook in de toekomst optimaal te kunnen bedienen. Dit RPO is inmiddels uitgevoerd waardoor drie vmbo-scholen in Breda nu een breed aanbod hebben zodat nieuwe leerlingen voldoende keuze hebben.

Dat het Masterplan vmbo tot nu toe succesvol is, blijkt uit een toename van het aantal onder instromers vmbo vanaf 2012 en een gelijkmatige verdeling over de drie scholen. Door intensieve samenwerking tussen Ronde en Christoffel/Kompas is de verwachting dat ook op deze scholen het leerlingenaanbod gelijkmatig verdeeld zal worden.

Wel is er zorg rond het afnemend aantal leerlingen in het vmbo. Dit heeft inmiddels geleid tot het onderzoeken van nieuwe en andere huisvestingsmogelijkheden dan aanvankelijk was gedacht. In het kort komt het erop neer dat er te veel vierkante meters moeten worden geëxploiteerd voor te weinig leerlingen. Tegelijkertijd lopen de kosten op van nog noodzakelijke investeringen in huisvesting.

Curio de rotonde

Groene Woud
397 leerlingen

Het bouwen en inrichten van een eigen technieklokaal voor Curio de rotonde heeft als resultaat dat de leerlingen minder op pad moeten naar andere gastlocaties en daardoor effectiever kunnen worden ingeroosterd op deze locatie. Daarnaast hebben de diverse klimaatvoorzieningen tot een aangename binnenklimaat geleid.

<https://www.curio.nl/documenten/vmbo/de-rotonde/>

Curio praktijkschool Breda

Frankenthalerstraat 377 leerlingen

Waar een kleine school groot in kan zijn. In het schooljaar 2014 realiseerde Curio aan de Frankenthalerstraat in Breda haar nieuwe praktijkschool. Het was de ambitie van Curio om een duurzaam gebouw neer te zetten wat op het gebied van water uitstekend past bij de ambities van de gemeente met betrekking tot de stad klimaatbestendig te maken. In het gemeentelijk waterbeleid is vastgesteld dat bewustwording een belangrijk uitgangspunt is voor een duurzaam watersysteem.

De scholieren van Curio praktijkschool Breda spelen in de toekomst daarom een belangrijke rol bij de implementatie van het waterbeleid. Voor bezoekers is het mogelijk om de werking van de verschillende onderdelen in de nieuwe school te bekijken. Curio praktijkschool Breda biedt de gemeente hierbij een extra gelegenheid om zich te profileren als een klimaatbestendige stad.

Het aanpassen van de het warmwatersysteem en de bijbehorende automatisering heeft ertoe geleid dat de verplichte Legionella beheersmaatregelen met aanzienlijk minder (warm) water kunnen worden uitgevoerd. Alhoewel hiermee niet direct een groot financieel resultaat wordt bereikt, beperkt het wel het onnodig gebruik van leidingwater en warmte.

<https://www.curio.nl/locaties/praktijkschool-breda/>

Curio prinsentuin van cooth

Tuinzigtlaan 611 leerlingen

De opleidingen van Curio prinsentuin van cooth zijn in 2012 ondergebracht bij Scala, Tessenderlandt en Curio prinsentuin van cooth. Binnen deze scholen zijn enkele verbouwingen uitgevoerd om de inhuizing van de verschillende afdelingen van Curio prinsentuin van cooth mogelijk te maken.

Het aanbrengen van een luchtbehandelingsinstallatie in diverse lokalen en kantoren heeft geleid tot een forse reductie van het CO2 gehalte in de binnenlucht, door dit te combineren met een verbeterde afzuiging in de toiletgroepen en warmteterugwinning toe te passen is hierdoor ook een energiezuinige oplossing gerealiseerd. In 2020 wordt de laatste fase van dit verbeterplan uitgevoerd.

<https://www.curio.nl/locaties/prinsentuin-van-cooth/>

***Van Riebeecklaan
626 leerlingen***

Het jaar 2019 stond in het teken van onderhandelingen tussen Curio, SKVOB en Building Breda over het eigenaarschap van het gebouw Tessenderlandt. Dit ook in relatie tot de nieuwe planperiode (2020-2030) waarin ruim aandacht zal zijn voor investeren in het beroepsgericht vmbo.

Door bovenstaande is er minimaal onderhoud verricht in 2019. Het onderhoud was met name gericht op standaard onderhoud zodat veiligheid en arbo geborgd zijn.

www.tessenderlandt.nl

***Rijnesteinstraat
en Heuvelstraat
318 leerlingen***

Begin 2012 is door SKVOB e.o. aandacht gevraagd voor de huisvestingsproblemen van de vestigingen Christoffel en Kompas. Voor Christoffel geldt vooral dat de huidige locatie veel te klein is en nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden kent en voor Kompas geldt dat de huidige noodlokalen opgeheven moeten worden en het hoofdgebouw gedateerd is. De voorkeur gaat uit naar samenvoeging van beide scholen in een gezamenlijke huisvesting.

In het huisvestingsprogramma van Curio is een plan opgenomen dat beide scholen in het gebouw van het Vitalis College aan de Nieuwe Inslag gehuisvest worden. Omdat de plannen rondom deze locatie zijn uitgesteld, is er een onderzoek uitgevoerd naar de renovatie en uitbreiding van de huidige locatie van Christoffel aan de Rijnesteinstraat in Breda. De uitkomsten worden betrokken in de afweging van verschillende huisvestingsscenario's voor deze scholen.

In 2015 was door Curio in principe gekozen voor de mbo-locatie Nieuwe Inslag als definitieve locatie voor Christoffel en Kompas. De voordelen van de locatie Nieuwe Inslag ten opzichte van renovatie en uitbreiding van de huidige locatie van Christoffel aan de Rijnesteinstraat gaven de doorslag. In 2018 is het project stilgezet. Het te veel aantal vierkante meters voor het vmbo in de stad als gevolg van een afnemend aantal leerlingen alsmede een oplopend financieel tekort op de VMBO-huisvesting, vragen om ook naar andere oplossingen te kijken.

Er zijn in 2019 geen bijzondere zaken uitgevoerd naast het reguliere onderhoud, dit in verband met het onderzoek naar herhuisvesting van deze locatie elders. In oktober 2019 is de besluitvorming binnen Building Breda afgerond voor de herhuisvesting van de school aan de Nieuwe Inslag). De planning was starten met renovatie De Nieuwe Inslag 46 in januari 2020 en betrekken van het volledig gerenoveerde gebouw in augustus 2020. Aansluitend wordt op het terrein een nieuwe gymzaal gebouwd (september 2020 - februari 2021).

3 Communicatie

Algemene Leden Vergadering

Binnen Building Breda heeft in het jaar 2019 vijfmaal een algemene leden vergadering plaatsgevonden. Tijdens deze vergaderingen werden onder andere het jaarverslag 2018 (inclusief publicatiestukken), de begroting 2020 en alle door het bestuur genomen besluiten gedurende het lopende boekjaar 2019 besproken dan wel vastgesteld. Eind van het jaar vond tevens de juridische herstructurering plaats (per 1 januari 2020 zal een directeur-bestuurder het bestuur vormen; zijn de schoolbesturen enkel vertegenwoordigd in de algemene leden vergadering; heeft een portefeuillehouders overleg een statutaire taak en is hierin ook voorzien voor een auditcommissie).

In de bijlagen is het investeringsscenario opgenomen op basis van voornoemde besluiten (bijlage 3).

Bestuur

In het jaar 2019 is het bestuur van Building Breda ze keer bijeengekomen. Deze bijeenkomsten hadden veelal het karakter van besluitvorming, 'het kritisch volgen' van de activiteiten van de stuurgroep, het uitstippelen van het financiële beleid en zicht houden op het nakomen van de gemaakte afspraken c.q. doelen voortkomend uit het 'Strategisch Huisvestingsplan' en de andere gesloten overeenkomsten, waaronder het 'Treasury Statuut'.

Meer specifiek zijn diverse punten aan de orde gekomen, te weten de input vanuit de verschillende overlegorganen, ontwikkeling bestuur, bestuurlijke en directie mutatie(s), plan-/profielontwikkeling, taakstellende budgetten en/of voortgang aangaande alle locaties/projecten, vaststelling jaarrekening 2018, vaststelling begroting 2020, financiële zaken (managementrapportage, liquiditeiten en financieringen), accountant, publieke verantwoording, contacten derden, ontwikkelingen binnen het vmbo en het vormgeven van het project Building Breda 3.0 (Groene Boekje).

Directeurenoverleg

Sinds 2017 ligt de organisatie van het directeurenoverleg primair bij de directeuren/rectoren avo/vmbo. Gedurende 2019 heeft de directeur van Building Breda dit overleg daar waar nodig geconsulteerd met betrekking tot onderwerpen zoals begroting, jaarrekening en beleidsvoornemens vanuit het bestuur.

Overleg portefeuillehouders bedrijfsvoering en facilitaire zaken

In 2019 zijn de portefeuillehouders twee keer bijeengekomen. Onderwerpen welke tijdens deze constructieve bijeenkomsten aanbod zijn gekomen, waren onder andere het uitwisselen van (bouw) ervaringen, demarcatielijst, borging onderhoud, Building Breda 3.0. (Groene Boekje), zonnecentrales en duurzaamheid.

Stuurgroep

Ongeveer eens per maand is de werkorganisatie van Building Breda samengekomen voor het afhandelen van de actuele zaken en het uitstippelen van wegen die dienen te leiden tot nieuw beleid en behalen van de doelen. In elk van de bijeenkomsten is de voortgang van alle projecten aan de orde geweest om zo een verantwoorde voortgang te borgen.

Portal

Wederom werd in 2019 gebruik gemaakt van de portal (internetomgeving).

4 Projecten en activiteiten

In het jaarverslag 2019 is ervoor gekozen om in het hoofdstuk 2 (per school) de stand van zaken betreffende het project weer te geven.

Projectgroepen

Zoals uit de projectorganisatie blijkt, wordt iedere projectgroep ingevuld met een vertegenwoordiger vanuit de schooldirectie, een projectleider en verschillende adviseurs. Ook in 2019 werd gebruik gemaakt van de navolgende adviesgebieden, te weten ARBO, grondmechanica, brandveiligheid, technische installaties, constructies, onderhoud en wet- en regelgeving.

Groot onderhoud

Sinds de oprichting van Building Breda wordt door Dyade Zuidwest-Nederland voor alle gebouwen, waarvoor Building Breda verantwoordelijk is, een 'Meer Jaren Onderhoud Plan (MJOP) gevolgd. Tevens wordt sinds die periode gebruik gemaakt van een onderhoudsprotocol met bijbehorende demarcatielijst. Op basis van deze documenten is ook in 2019 en onder begeleiding van Dyade een jaarplanning groot onderhoud per school opgesteld en uitgevoerd. Dit is tot tevredenheid van de betrokkenen gebeurd.

Daarnaast wordt steeds vaker samengewerkt op het gebied van klein onderhoudswerkzaamheden, welke voor rekening en risico van het desbetreffende schoolbestuur worden uitgevoerd.

Maatschappelijke partners

Building Breda heeft gedurende 2019 verschillende malen contact gehad met een brede vertegenwoordiging van maatschappelijke partners binnen de gemeente Breda. Naast de maandelijkse gesprekken met vertegenwoordigers van de gemeente Breda zelf, was dit in 2019 vooral het Primair Onderwijs (BreedSaam) en het bestuur van de International School Breda.

Service Level Agreements

In 2010 is gestart met het opstellen en afsluiten van SLA's met verschillende leveranciers. Eind 2019 beschikte Building Breda over SLA's op het gebied van tijdelijke huisvesting, glasherstel, alarmopvolging, dak onderhoud, schilderwerkzaamheden en onderhoud van de zonnecentrales.

Op basis van SLA's bieden leveranciers de scholen de zekerheid van dienstverlening en voordelen, zoals: directe ontzorging, snelheid, een kwalitatief goede uitvoering, korte communicatielijnen, minimaliseren overlast. Naast voornoemde voordelen bieden SLA's de coöperatie in haar totaliteit bijkomende (schaal)voordelen, zoals: transparantie, verzamelfacturen, kwaliteitscontroles door deskundige en onafhankelijke inspecteurs, gerubriceerde prijslijsten, kortingsstaffels en benchmarkrapport (managementinformatie).

Zonnecentrales

Ook in 2019 heeft het realiseren van zonnecentrales veel aandacht gehad. Zonnecentrales zijn geïnstalleerd en de opgewekte elektriciteit is zoveel als mogelijk door de scholen verbruikt. In 2020/2021 zullen de laatste centrales worden afgerond, waarna in het jaarverslag van 2021 de totale prestatie van Building Breda kan worden gepubliceerd.

De projecten van Building Breda zijn uitgevoerd conform de in het boekjaar 2019 van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

5 Financiën

Ontwikkelingen

In bijlage 3 van dit jaarverslag is de meerjareninvesteringsbegroting opgenomen. Deze begroting is aangepast aan de ontwikkelingen ten aanzien van het 'Strategisch Huisvestingsplan'.

Verder is voor de volledigheid als bijlage 4 het gecontroleerde en goedgekeurde Financieel verslag 2019 opgenomen.

Balans per 31 december 2019 (na voorgestelde resultaatbestemming)

	31 december 2019		31 december 2018	
	(€)		(€)	
Vaste activa				
Vastgoed in beheer		102.591.125		102.591.486
Vlottende activa				
Vorderingen	111.211		467.418	
Liquide middelen	7.595		822.712	
		118.806		1.290.130
		102.709.932		103.881.616
	31 december 2019		31 december 2018	
	(€)		(€)	
Eigen vermogen				
Herwaarderingsreserve	33.721.647		33.721.647	
Overige reserves	17.089.713		16.781.680	
		50.811.327		50.503.327
Langlopende schulden		49.480.834		50.204.168
Kortlopende schulden		2.417.738		3.174.121
		102.709.932		103.881.616

Staat van baten en lasten over 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019

	Begroting	Realisatie
	2019 (€)	2019 (€)
Baten		
Subsidie gemeente	4.195.340	4.195.341
Bijdrage scholen	651.168	651.168
Bijdrage bouwwerkzaamheden	443.072	0
Rentebaten	100	193
Overige inkomsten	121.082	120.871
SDE-subsidie zonnepanelen	82.829	68.279
Bijdrage scholen zonnepanelen	<u>58.866</u>	<u>0</u>
Totaal baten	5.552.457	5.035.852
Lasten		
Afschrijvingen	1.453.700	1.317.106
Afschrijvingen zonnepanelen	109.998	104.641
Rentelasten	2.286.778	2.277.349
Rentelasten zonnepanelen	20.048	19.643
Onderhoud	690.084	229.277
OZB en waterschapslasten	356.481	348.813
Verzekeringen	100.000	106.816
Huren	60.000	73.858
ICT-infrastructuur	1.000	913
Directie en secretariaat	130.000	124.570
Advieskosten	110.000	61.979
Overige kosten	<u>51.000</u>	<u>60.832</u>
Totaal lasten	5.369.089	4.725.797
Exploitatieresultaat	(183.368)	(310.055)
Vennootschapsbelasting	2.060	2.022
Resultaat na belastingen	(181.308)	(308.033)

Toelichting afwijkingen begroting versus realisatie

Baten

Subsidie gemeente Breda

De subsidie is conform de begroting.

Bijdrage scholen

De bijdrage van de scholen is conform de begroting.

Bijdrage bouwwerkzaamheden

Voor 2019 zijn geen bijdragen van de scholen ontvangen. Deze wijze van verwerking zal vanaf 2019 ook niet meer plaatsvinden. Hiermee wordt tevens de afwijking versus de begroting verklaard.

Rentebaten

De rentebaten over 2019 zijn licht hoger dan hetgeen begroot. Het rentepercentage is nagenoeg nihil.

Overige inkomsten

De overige inkomsten zijn nagenoeg gelijk aan de begroting.

SDE-subsidie zonnepanelen

De ontvangen SDE-subsidie van RVO wijkt negatief af van hetgeen begroot. Er is besloten om alle ontvangsten vanuit RVO te begroten, echter nog niet alle zonnepanelen waren operationeel in 2019.

Bijdrage scholen zonnepanelen

De bijdrage van de scholen dient over 2019 nog verwerkt te worden. Dit heeft te maken met het feit dat in 2019 nog niet alle zonnepanelen operationeel waren en dat met de Belastingdienst overleg werd gevoerd in het kader van btw.

Lasten

Afschrijvingen (gebouwen en zonnepanelen)

De begroting 2019 voorzag in de realisatie (en het afschrijven hierop) van diverse projecten. De daadwerkelijke investeringen kunnen naar beneden afwijken hetgeen voorzien. Daarnaast is in 2019 de activering van groot onderhoud gebouwen ingevoerd. De totale kosten van groot onderhoud worden vanaf januari 2019 niet meer rechtstreeks in de exploitatie verantwoord, maar komen via de afschrijvingskosten ten laste van de exploitatie. (zie onderhoud)

Rentelasten

Ondanks het aanwenden van kasgeld (2de tranche financiering) en de nieuwe financiering voor de realisatie van zonnecentrales zijn de rentelasten lager uitgevallen dan begroot. Dit hangt samen met de relatief lage rentestanden in 2019 en gedegen cashmanagement.

Onderhoud

Vanaf januari 2019 is het niet meer toegestaan om de kosten van groot onderhoud rechtstreeks in het jaar van uitgaven in één keer ten laste van de exploitatie te brengen. Vanaf 1 januari 2019 zijn er nog slechts twee methoden toegestaan, te weten het activeren van de kosten voor groot onderhoud en het naar tijdsgelang afschrijven hiervan (componentenmethode) of het vormen van een voorziening groot onderhoud en de uitgaven ten laste brengen van deze voorziening. Het bestuur van Building Breda heeft, na overleg met haar accountant en de algemene leden vergadering, ervoor gekozen om gebruik te maken van de componentenmethode. Bij het maken van de begroting is met deze wijziging geen rekening gehouden en derhalve is er een behoorlijke afwijking van begroting ten opzichte van de realisatie.

OZB en waterschapslasten

De realisatie is lager uitgevallen als het begrootte bedrag. Er is een behoorlijke teruggave geweest ad. 4.470 euro betreffende de onroerendzaakbelasting van het object aan de Mozartlaan te Breda.

Verzekeringen

In 2019 zijn de premies aanzienlijk hoger uitgevallen dan begroot. Enerzijds nemen wereldwijd de (extreme) schades toe, waardoor verzekeraars meer moeten uitkeren. De effecten hiervan leggen zij door naar de verzekeringsnemers. Anderzijds bestaat de verzekeringsmarkt door allerlei oorzaken uit steeds minder aanbieders, waardoor de premies onder druk komen te staan. Veel partijen trekken zich terug door onder andere aangescherpte eisen van financiële toezichthouders. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich de komende jaren blijft voordoen. Dit was bij het opstellen van de begroting niet voorzien.

Huren

Deze post bestaat uit de sub posten 'huur gebouwen' en 'vergoeding sportvoorziening'. Het samenvoegen van het Michaël College en Orion Lyceum op de Campus Markenhage heeft ervoor gezorgd dat in de loop van 2019 geen externe panden meer gehuurd werden. Overigens zijn de panden wel later verlaten (door vertraging bouwproject). De Nassau heeft in 2019 meer gebruik gemaakt van sportvelden waardoor de kosten hoger uitvallen als begroot (8.300 euro).

ICT-infrastructuur

De ICT-infrastructuur heeft, naast wat incidentiele zaken, niet voor een grote overschrijding gezorgd.

Directie en secretariaat

De realisatie van de kosten zijn lager uitgevallen als het begrootte bedrag. In november 2019 is de heer Van Dijk (per 1 januari 2020 directeur-bestuurder) gestart met het inwerken als opvolger van de heer Hoefijzers (gevolmachtigd directeur). Het honorarium van de heer Van Dijk dient nog te worden vastgesteld.

Advieskosten

De advieskosten zijn lager uitgevallen, dan begroot. Er zijn advieskosten gemaakt voor het onderzoeken en uitwerken van bestuurlijke vraagstukken die niet konden worden voorzien. Daarnaast zijn er advieskosten betreffende fiscaal advies zonnepanelen gemaakt.

Overige kosten

De accountantskosten zijn hoger uitgevallen dan begroot. Er zijn extra kosten gemaakt voor het doorvoeren van de stelselwijziging in 2018 ad. 4.600 euro, ook de aangifte VPB en opgave panden aan BNG gaven extra kosten van gezamenlijk zo'n 3.235 euro. De realisatie van reiskosten is vele malen lager uitgevallen als begroot met een positief verschil van 1.500 euro. Ook zijn de representatiekosten minimaal gebleven waardoor de begroting 950 euro te hoog zat.

Er waren wat kleine schademeldingen met een totaal van 5.350 euro die niet waren begroot, maar daar staan de verzekeringsinkomsten tegenover.

Afgedragen subsidie aan ROC West-Brabant

In 2019 is door Building Breda (afgerond) 1.019.923 euro van de verkregen subsidie van de gemeente Breda afgedragen aan ROC West-Brabant ten behoeve van de huisvesting van de leerlingen in de BO-kolom.

Het bestuur van Building Breda heeft van het bestuur van ROC West-Brabant haar verantwoording over de besteding van middelen ontvangen. De verantwoording is opgenomen als bijlage 5 van dit jaarverslag.

Kerncijfers

Voor Building Breda en haar financiers zijn solvabiliteit, Debt Service Coverage Ratio (DSCR) en Loan to Value (LtV) belangrijke ratio's. In tabel 5.1 zijn de ratio's voor wat betreft het boekjaar 2019 weergegeven. Deze ratio's zijn afgezet tegen de voor Building Breda geldende normering.

	2019	Minimum (Solv./DSCR) Maximum (LtV)	Tijdelijk acceptabel	Gewenst
Solvabiliteit (Totaal Eigen Vermogen/Balanstotaal)	49,5%	20%	20-25%	>25%
DSCR (EBITDA/(betaalde rente + aflossingen))	1,13	1,0	1,0-1,2	>1,2
LtV (Vreemd Vermogen/Vastgoed)	48,9%	80%	75-80%	<75%

Tabel 5.1 Kerncijfers 2019, Building Breda (2020)

Alle, voor Building Breda van toepassing zijnde, ratio's scoren op het gewenste dan wel boven het minimumniveau. Voor de begroting 2020 is de verwachting dat de DSCR zich weer op het gewenste niveau bevindt.

Colofon

Building Breda

Bezoekadres:
Cosunpark 20
4814 ND Breda

Postadres:
Postbus 2174
4800 CD Breda

T (06) 50 58 94 25
E info@buildingbreda.nl

Uitgave: Building Breda, juni 2020

© 2020 Building Breda. Alle rechten voorbehouden. Verspreiden en openbaar gebruik is toegestaan, mits met een correcte bronvermelding.

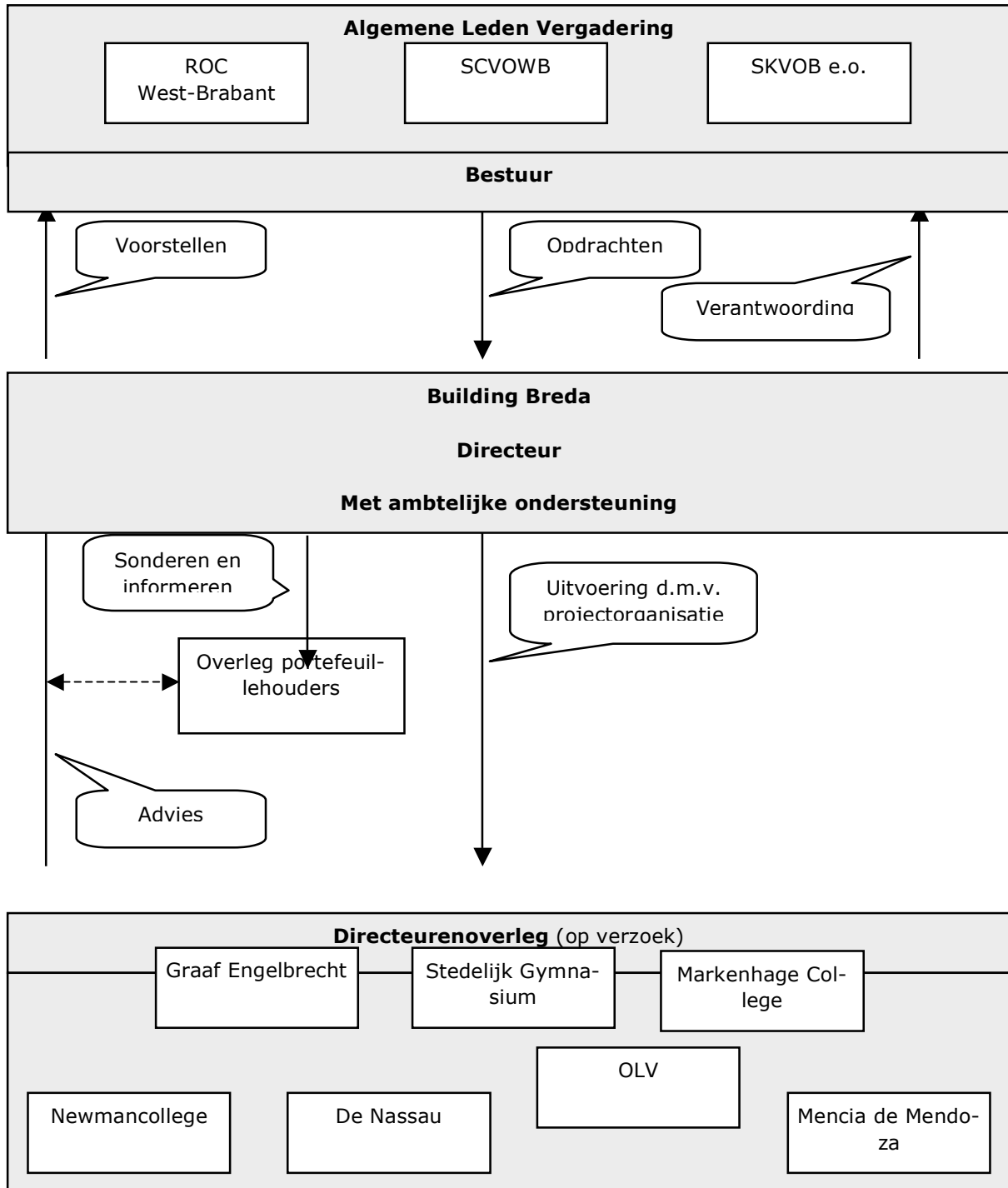
Kijk voor meer informatie op www.buildingbreda.nl

BIJLAGE 1

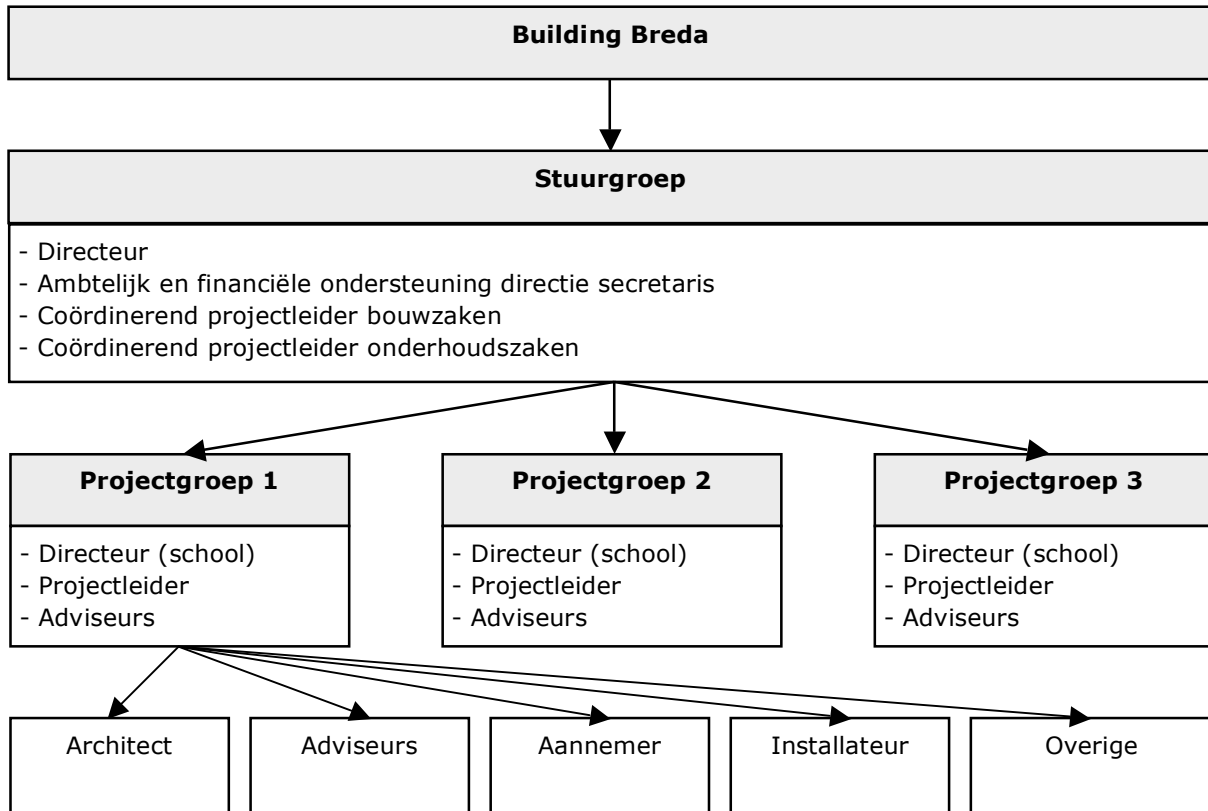
Bijlage 1 - Algemeen (functioneel) organogram

BIJLAGE 2

Bijlage 2 - Organogram projectorganisatie

Toelichting bij organogram projectorganisatie Building Breda

Met coördinerend projectleider bouwzaken wordt de door Building Breda geselecteerde bouwmanager bedoeld. Op dit moment is hiervoor de heer J. Kromwijk van AVANT-bouwpartners aangezocht. Voor wat betreft de coördinerend projectleider onderhoudszaken dient te worden opgemerkt dat deze functie momenteel door de heer G. Bosters van Dyade wordt ingevuld.

Per project wordt door Building Breda een projectleider aangezocht. Dit gebeurt in overleg met de betrokken partijen.

Onder adviseurs binnen een projectgroep worden die mensen bedoeld die de directeur en projectleider denken nodig te hebben. Dit kunnen in veel gevallen medewerkers van de school zijn.

Onder de andere adviseurs worden medewerkers van bedrijven verstaan die technische ondersteuning bieden voor bepaalde bouwtechnische onderdelen en overige inrichtingsvragen.

BIJLAGE 3

Bijlage 3 - Meerjareninvesteringsbegroting t/m 2019

Ten aanzien van de meerjareninvesteringsbegroting t/m 2019 (zie tabel) dient te worden opgemerkt dat een en ander is voortgekomen uit de business case (bestuursbesluiten) met inachtneming van de technische uitvoerbaarheid (planning bouwmanagement).

In 2019 vond bovendien de verkoop van de woning aan de Mozartlaan plaats (geschatte opbrengst van deze desinvestering € 840.000).

Building Breda (Def./2017)			2015	2016	2017	2018	2019
Investeringsplanning							
Renovatieplanning Inventaris							
Kasstroom op jaarbasis							
Inventaris	-		-	-	-	-	-
TOTAAL	-		-	-	-	-	-
Afschrijvingen op vervangingsinvesteringen							
afschrijvingsjaren							
Inventaris	5		-	-	-	-	-
TOTAAL			-	-	-	-	-
Bouwplanning							
totaal		check					
Stedelijk Gymnasium	9.674.812	-	3.253	9.485	8.898	-	-
Graaf Engelbrecht	6.098.448	-	1.899.870	195.066	4.622	-	-
Markenhage	9.592.878	-	990.675	6.906.933	1.196.462	0	-
Mencia de Mendoza	12.932.108	-	437.462	477.724	2.369.925	7.800.000	1.180.794
Newmancollege	6.685.124	-	114.898	3.465	34.240	-	-
OLV lyceum	1.954.825	-	-	-	9.022	-	-
De Nassau, de la Reijweg	7.012.363	-	132.453	9.787	3.793	-	-
De Nassau, Paul Krügerlaan	2.812.574	-	105.669	6.214	14.288	-	-
Orioncollege	101.562	-	-	-	0	-	-
Aankoop vastgoed	850.000	-	-	-	-	850.000	-
Project Zonnepanelen en O	1.649.968	-	-	482.109	625.471	542.388	-
TOTAAL	59.392.564	-	3.695.536	8.090.783	4.266.722	9.192.388	1.180.794

Tabel 1: meerjareninvesteringsbegroting t/m 2019 (Building Breda, 2018)

Gezien het feit dat aan het einde van 2019 door alle stakeholders over de doordecentralisatie nieuwe afspraken gemaakt dienen te worden, zijn de investeringen na 2019 buiten beschouwing gelaten. Binnen de huidige afspraken met de gemeente vallen deze investeringen buiten de scope van Building Breda.

BIJLAGE 4

Financieel verslag 2019

Building Breda

**Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet
onderwijs Breda en omstreken in coöperatief
verband met uitsluiting van aansprakelijkheid
(U.A.)**

Breda

Inhoud

Jaarrekening	3
Balans per 31 december 2019	4
Staat van baten en lasten over 2019	5
Toelichting op de balans en winst- en verliesrekening	6
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	21

Jaarrekening

Balans per 31 december 2019
 (na voorgestelde resultaatbestemming)

<u>ACTIVA</u>	31-12-2019		31-12-2018	
	Ref.	€	€	€
Vaste activa				
Vastgoed in beheer	4	102.591.125		102.591.486
Viottende activa				
Vorderingen	5	111.211	467.418	
Liquide middelen	6	7.595	822.712	
		<u>118.806</u>	<u>1.290.130</u>	
		<u>102.709.932</u>	<u>103.881.616</u>	
<u>PASSIVA</u>				
Eigen vermogen	Ref.	€	€	€
Herwaarderingsreserve	7	33.721.647	33.721.647	
Overige reserves		17.089.713	16.781.680	
		<u>50.811.360</u>	<u>50.503.327</u>	
Langlopende schulden	8	49.480.834		50.204.168
Kortlopende schulden	9	2.417.738		3.174.121
		<u>102.709.932</u>	<u>103.881.616</u>	

Staat van baten en lasten over 2019

		2019	Budget 2019	2018
	Ref. €	€	€	€
Netto-omzet	11	5.035.659	5.552.357	4.918.934
Baten				
Overige bedrijfskosten	12	<u>(2.428.805)</u>	<u>(3.062.263)</u>	<u>(2.679.748)</u>
Som der bedrijfslasten		<u>(2.428.805)</u>	<u>(3.062.263)</u>	<u>(2.679.748)</u>
Exploitatieresultaat		2.606.854	2.490.094	2.239.186
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	13	193	100	224
Rentelasten en soortgelijke kosten	13	<u>(2.296.992)</u>	<u>(2.306.826)</u>	<u>(2.326.325)</u>
Som der financiële baten en lasten	13	<u>(2.296.799)</u>	<u>(2.306.726)</u>	<u>(2.326.101)</u>
Resultaat voor belastingen		<u>310.055</u>	<u>183.368</u>	<u>(86.915)</u>
Vennootschapsbelasting		<u>(2.022)</u>	<u>(2.060)</u>	<u>(2.130)</u>
Resultaat na belasting		<u>308.033</u>	<u>181.308</u>	<u>(89.045)</u>

1. Toelichting op de balans en winst- en verliesrekening

1.1 *Activiteiten*

De vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid (U.A.), genoemd Building Breda, is een bij akte per 11 december 2008 opgerichte coöperatieve vereniging. De activiteiten van Building Breda bestaan voornamelijk uit het leveren van kwalitatief goede huisvesting aan de scholen in het algemeen voortgezet onderwijs.

Per 27 januari 2009 is de doordecentralisatie met de gemeente Breda geëffectueerd, waarbij het eigendom van gronden en gebouwen is overgegaan naar Building Breda.

1.2 *Schattingen*

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Building Breda zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

1.3 *Stelselwijziging*

Met ingang van boekjaar 2018 stelt Building Breda de jaarrekening op in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, die uitgegeven zijn door de Raad voor de jaarverslaggeving. Dit heeft tot gevolg dat de bijdragen derden op investeringen in vastgoed in beheer in mindering dienen te worden gebracht op de verkrijgingsprijs, terwijl deze tot boekjaar 2017 direct in de opbrengsten zijn verantwoordt.

Als gevolg hiervan is in 2018 een stelselwijziging doorgevoerd waarbij historische bijdragen alsnog in mindering zijn gebracht op het betreffende actief en de afschrijvingen zijn hierop aangepast.

1.4 *Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister*

Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid (U.A.) is feitelijk gevestigd op Cosunpark 20, Postbus 2174, 4800 CD te Breda en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 20146924.

1.5 *Winstbestemming*

Het resultaat over het boekjaar wordt verwerkt in de reserves van de coöperatie.

1.6 *Eigen Vermogen*

Het Eigen Vermogen van Building Breda bedraagt per 31 december 2019 € 50.811.360,- positief. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de coöperatie.

2. Grondslagen van waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen, die uitgegeven zijn door de Raad voor de jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

2.3 Vastgoed in beheer

Vastgoed in beheer wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Met op balansdatum verwachte bijzondere waardeverminderingen wordt rekening gehouden. Voor de vaststelling of voor een vastgoed in beheer sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

De eerste waardering van de terreinen en gebouwen heeft plaatsgevonden op 27 januari 2009 tegen de WOZ-waarden 2007.

Subsidies en andere bijdragen op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Kosten voor groot onderhoud worden volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

2.4 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door Building Breda wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfs-waarde.

Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd die de actuele marktrente en de specifieke risico's van het actief weergeeft. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering, die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

2.5 Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

2.6 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2.7 Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerking van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen.

Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en verliesrekening als interestlast verwerkt.

2.8 Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

3. Grondslagen voor het bepalen van het resultaat

3.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

3.2 Opbrengstverantwoording

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten uit de levering van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

3.3 Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

De afschrijvingen op vastgoed in beheer worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur.

3.4 Afschrijvingen op vastgoed in beheer

Vastgoed in beheer wordt vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur/verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

3.5 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

3.6 Leasing

Bij Building Breda kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij Building Breda ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

3.7 *Overheidssubsidies*

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in vastgoed in beheer worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

3.8 *Belastingen*

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de staat van baten en lasten, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten.

Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

TOELICHTING OP DE BALANS

Activa

4. Vastgoed in beheer

	Terreinen	Zonnepanelen	Project zonnepanelen in uitvoering	Gebouwen	Vaste bedrijfs- middelen in uitvoering	Onderhoud	Totaal
	€	€	€	€	€		€
Waarde per 01-01-2019							
Verkrijgingsprijs	33.967.650	1.104.488	474.013	64.998.447	6.729.532	-	107.274.130
Cumulatieve afschrijvingen	-	(110.239)	-	(4.572.435)	-	-	(4.682.644)
Boekwaarden	33.967.650	994.279	474.013	60.426.012	6.729.532		102.581.486
Mutaties 2019							
Heruitroering	-	-	(704.679)	-	(622.265)	-	(1.526.964)
Investerings	-	704.679	230.666	822.285	1.446.290	533.089	3.735.959
Desinvestering	-	-	-	(822.285)	-	-	(822.285)
Afschrijvingen	-	(104.642)	-	(1.272.214)	-	(11.227)	(1.388.083)
Boekwaarden	-	-600.037	(474.013)	(1.272.214)	623.965	521.862	(363)
Waarde per 31-12-2019							
Verkrijgingsprijs	33.967.650	1.809.167	-	64.998.447	7.353.497	533.089	108.661.850
Cumulatieve afschrijvingen	-	(214.851)	-	(6.844.648)	-	(11.226)	(6.070.725)
Boekwaarden	33.967.650	1.694.316	-	59.153.799	7.353.497	521.863	102.581.125

Per 27 januari 2009 is het eigendom van gronden en gebouwen overgegaan naar Building Breda. Deze gronden en panden zijn gewaardeerd tegen de WOZ-waarden 2007. Binnen deze categorie is grond opgenomen voor het bedrag van € 32.714.000. Dit bedrag is gebaseerd op het aantal vierkante meters maal een tarief van € 300,00. In 2009 zijn gronden aangekocht voor € 1.169.650. Het resterende bedrag van € 14.109.900 betreft de restwaarde van de gebouwen waarop niet wordt afgeschreven. De herwaarderingsreserve ad. € 33.721.647 sluit aan bij aan de opereringsbalans op 27 januari 2009. Deze is samengesteld door de WOZ waarde 2007 minus de boekwaarde op 27 januari 2009. De investeringen zullen na ingebruikname worden afgeschreven.

Afschrijvingspercentages vastgoed in beheer	
Terreinen	0%
Gebouwen	2,5%
Zonnepanelen	6,67%
Onderhoud	2,66% - 5% - 6,67% - 10% - 16,67%

Verkrijgingsprijs gebouwen	24.797.435	
Restwaarde	14.109.900	0%
Verkrijgingsprijs-restwaarde	10.687.355	2,5%

Building Breda heeft, door middel van een hypotheekakte, aan zowel de gemeente Breda als N.V. Bank Nederlandse Gemeente het recht van eerste hypotheek en een pandrecht, gelijk in rang, verstrekt op het onderpand tot zekerheid voor de nakoming van de verplichtingen. Daarnaast is het Building Breda niet toegestaan (tenzij uitdrukkelijk toegestaan) het onderpand te verkopen, overeenkomen te verkopen of anderszins te beschikken over het onderpand en niet het onderpand te bezwaren met een bezwaarf of bestaan dat het bijlt bestaan, anders dan de hypotheek toestaat.

VLOTTENDE ACTIVA

5. Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Handelsdebiteuren	6.383	360.664
Overige vorderingen	104.828	106.754
Overlopende activa	-	-
	<u>111.211</u>	<u>467.418</u>

Alle vorderingen hebben een verwachte resterende looptijd korter dan 1 jaar.

6. Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
	7.595	822.712

Dit betreft kas- en banksaldi, welk direct opreikbaar zijn. De kredietfaciliteit (kasgeld) vanuit de bank ad. 17,5 miljoen euro is in 2018 geherfinancierd.

7. Eigen vermogen

Overige reserves

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Effect van de stelselwijziging		-6.741.154
Stand begin boekjaar	16.781.680	16.870.725
Resultaat over het boekjaar	<u>308.033</u>	<u>(89.045)</u>
Stand einde boekjaar	<u>17.089.713</u>	<u>16.781.680</u>

Herwaarderingsreserve

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Stand begin boekjaar	33.721.647	33.721.647
Dotatie / onttrekking	-	-
Stand einde boekjaar	<u>33.721.647</u>	<u>33.721.647</u>

De herwaarderingsreserve sluit aan bij de openingsbalans op 27 januari 2009. Deze is samengesteld door de WOZ-waarde 2007 van het vastgoed in beheer minus de boekwaarde op 27 januari 2009.

Voorstel winstverdeling

Voorgesteld wordt het resultaat over 2019 ad. € 308.033,- positief te verwerken in de overige reserves van de coöperatie. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

8. Langlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Stand begin boekjaar (lening 1 t/m 4)	35.000.000	35.000.000
Lening 40.108626:		
Stand begin boekjaar	1.780.000	1.940.000
Aflossing	(80.000)	(80.000)
Stand per 31 december	1.700.000	1.860.000
Aflossingsverplichting komend boekjaar	(80.000)	(80.000)
Langlopend deel per 31 december	1.620.000	1.780.000
Waarvan een looptijd >5 jaar	1.380.000	1.460.000
Lening 40.108627-40.80628-40.8629:		
Stand miv 2 januari	11.857.500	12.750.000
Aflossing	(510.000)	(382.500)
Stand per 31 december	11.347.500	12.367.500
Aflossingsverplichting komend boekjaar	(510.000)	(510.000)
Langlopend deel per 31 december	10.837.500	11.857.500
Waarvan een looptijd >5 jaar	9.307.500	9.817.500
Lening zonnepanelen (40.110506):		
Stand begin boekjaar	1.566.668	1.800.001
Aflossing	(133.334)	(100.000)
Stand per 31 december	1.433.334	1.700.001
Aflossingsverplichting komend jaar	(133.334)	(133.333)
Langlopend deel per 31 december	1.300.000	1.566.668
Waarvan een looptijd >5 jaar	900.002	1.033.336
Totaalstand 31 december langlopend deel	49.480.834	50.204.168

In 2015 is met de BNG overeengekomen om de leningen 2 t/m 4, met een hoofdsom van € 25.000.000, (deels) te herfinancieren (lening 10 t/m 12) met een waarde van € 23.000.000.

Jaar	Bedrag €	Rente	Looptijd	Soort lening
2009 (40.104149) *1	10.000.000	5,08%	30 jaar	Aflossingsvrij
2010 (40.104703) *2	7.000.000	4,35%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2011 (40.104704) *3	8.000.000	4,52%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2011 (40.106635) *4	10.000.000	4,32%	10 jaar	Aflossingsvrij*
2016 (40.110506) *5	2.000.000	1,22%	25 jaar	Lineair aflossend
2017 (40.108626) *6	2.000.000	4,64%	25 jaar	Lineair aflossend
2018 (40.108627) *7	9.350.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2018 (40.108628) *8	2.125.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2018 (40.108629) *9	1.275.000	4,86%	25 jaar	Lineair aflossend**
2020 (40.110157) *10	5.000.000	2,64%	25 jaar	Lineair aflossend***
2021 (40.110158) *11	8.000.000	2,68%	25 jaar	Lineair aflossend***
2021 (40.110159) *12	10.000.000	2,72%	25 jaar	Lineair aflossend***
	74.750.000			

* Deze leningen worden in het tijdvak 2020/2021 afgelost en (deels) overgesloten, zie ***.

** Deze leningen vervangen het kasgeld en zijn 2 januari 2018 gestort.

*** Deze lening komt (deels) in de plaats van lening* en moet nog worden gestort.

9. Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Aflossingsverplichting leningnummer 40.110506	133.334	133.333
Aflossingsverplichting leningnummer 40.108626	80.000	80.000
Aflossingsverplichting leningnummers: 827-828-829	510.000	510.000
Crediteuren	445.832	1.390.804
Overige schulden en overlopende passiva	43.555	4.101
Overlopende passiva	13.570	55.864
Liquide middelen	<u>1.191.448</u>	<u>1.000.019</u>
Stand einde boekjaar	<u>2.417.739</u>	<u>3.174.121</u>

De kasgeldovereenkomst is op 2 januari 2018 afgelost met de nieuw afgesloten leningnummers 108.627-108628-108629.

10. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Zekerheden

Als zekerheid voor de afgesloten langlopende leningen gelden de bankhypothec van € 35.000.000 vermeerderd met een opslag voor rente, boete en kosten van 40% van de hoofdsom en de compensatieverplichting gemeente Breda tot maximaal de boekwaarde van de Registergoederen van voormelde hypothec.

Conform het in september 2013 overeengekomen Addendum Overeenkomst Doordecentralisatie Huisvesting Voortgezet Onderwijs Breda staat de gemeente Breda toe dat Building Breda bij externe financiers tot een maximumbedrag van EUR 52,5 miljoen, te vermeerderen met de afwikkelingskosten, aan uitstaande schulden mag aangaan.

Belastingen

Voor de belastingjaren 2015 tot en met 2020 (waarna de overeenkomst steeds voor een periode van 5 jaar stilzwijgend kan worden verlengd) is een vaststellingsovereenkomst overeengekomen op basis van een vaste zakelijke vergoeding (ad. € 10.842,50 te weten 5% van € 216.850) conform de zogenaamde cost plus methode.

Deze vergoeding vormt de belastbare winst en het belastbare bedrag over het betreffende belastingjaar.

Operationele leasing

De verplichtingen uit hoofde van operationele leasing bedragen per 31 december 2019 € 23.500. Dit betreft de huur van het kantoorpand, te weten:

< 1 jaar	€ 4.700
1-5 jaar	€ 18.800

Overige verplichtingen

Toelichting op de staat van baten en lasten

11. Netto-omzet

	2019	budget 2019	2018
	€	€	€
Subsidieopbrengsten van gemeente	4.195.341	4.195.340	4.078.109
Subsidie SDE zonnepanelen	68.279	82.829	51.459
Bijdrage van scholen onderhoud	651.168	651.168	653.888
Bijdrage bouwwerkzaamheden	-	443.072	-
Bijdrage van scholen zonnepanelen	-	58.866	15.063
Overige baten	120.871	121.082	120.415
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	5.035.659	5.552.357	4.918.934

12. Overige bedrijfskosten

	2019	budget 2019	2018
	€	€	€
Afschrijvingen	1.421.748	1.563.698	1.345.847
Onderhoudskosten	229.277	690.084	580.578
Belastingen:	348.813	356.481	330.002
- OZB € 302.525			
- Waterschapslasten € 46.289			
Verzekeringen	106.816	100.000	103.961
Huurkosten	73.858	60.000	66.348
ICT	913	1.000	794
Beheerskosten	247.381	291.000	252.218
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	2.428.805	3.062.263	2.679.748

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier vermeld moeten worden.

13. Financiële baten en lasten

	2019	budget 2019	2018
<u>Rentebaten en soortgelijke opbrengsten</u>	€	€	€
Rente	193	100	224
Overige renten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	193	100	224
 <u>Rentelasten en soortgelijke kosten</u>			
Rentelasten hypotheek	(2.277.349)	(2.286.778)	(2.305.062)
Rentelasten hypotheek zonnepanelen	<u>(19.643)</u>	<u>(20.048)</u>	<u>(21.263)</u>
	(2.296.992)	(2.306.826)	(2.326.325)
 Som der financiële baten en lasten	<u>(2.296.799)</u>	<u>2.306.726</u>	<u>(2.326.101)</u>

14. Bestuur en werknemers

Werknemers

Gedurende het boekjaar had de vereniging geen werknemers in dienst.

Bestuurders

Dhr. B.J. Buddingh'

Dhr. J.M.R.M. Neutelings

Dhr. R. Speetjens

Dhr. J.C.M. Teunissen (voorzitter)

Dhr. F.J.M. van der Zalm

Breda, 18 juni 2020

WNT-verantwoording 2019 Building Breda

De WNT is van toepassing op Building Breda. Het voor Building Breda toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000,- (Algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2019			
Bedragen x € 1	J.C.M.Teunissen	R.Speetjens	J.M.R.Neutelings
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31-12
Omvang dienstverband	0,025	0,025	0,025
Dienstbetrekking	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Subtotaal</i>	€ 0	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000	€ 194.000
-/- Onverschuldigd	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018			
Bedragen x € 1	J.C.M.Teunissen	R.Speetjens	J.M.R.Neutelings
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31-12
Omvang dienstverband	0,025	0,025	0,025
Dienstbetrekking	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Subtotaal</i>	€ 0	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000	€ 189.000
Bezoldiging	€ 0	€ 0	€ 0

Gegevens 2019		
Bedragen x € 1	F.J. van der Zalm	B.J.Buddingh
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband	0,025	0,025
Dienstbetrekking	nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0
<i>Subtotaal</i>	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 194.000
-/- Onverschuldigd	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 0	€ 0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2018		
Bedragen x € 1	F.J. van der Zalm	B.J.Buddingh
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband	0,025	0,025
Dienstbetrekking	nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 0	€ 0
<i>Subtotaal</i>	€ 0	€ 0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
Bezoldiging	€ 0	€ 0

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Aan het bestuur van
Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda
en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid
Cosunpark 20
4814 ND BREDA

Eindhoven postbus 110
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

A. Verklaring over de jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid te BREDA gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda en omstreken in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2019;
- (2) de staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs Breda in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de intern toezichthouder voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de coöperatie in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De intern toezichthouder is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven 1000-1000
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven.

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Wij communiceren met de intern toezichthouder onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 11 juni 2020
Wijs Accountants

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postbus 10
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

Was getekend: M.A.M. Heijligers AA

Kenmerk: 2020.0147.corv

BIJLAGE 5

Bijlage II - Huisvesting scholen masterplan Breda

Algemeen

In 2009 zijn in het kader van het Masterplan Breda de gebouwen van de vmbo scholen die tot dan toe eigendom waren van de Gemeente Breda overgedragen aan Curio. Het gaat, naar de stand op 31-12-2019, om de volgende gebouwen/ vmbo-scholen:

<u>locatie</u>	<u>vmbo school</u>
Frankenthalerstraat 17	Curio praktijkschool Breda
Groene Woud 2	Curio de rotonde
Tuinzigtlaan 10	Curio prinsentuin van Cooth
van Riebeecklaan 2	Tessengerlandt
Heuvelstraat 52a	Christoffelschool - Kompas
Rijnesteinstraat 1	Christoffelschool

Ook de daarbij behorende vergoedingen worden doorbetaald aan Curio. Curio dient jaarlijks verantwoording af te leggen over de besteding van de vergoeding die de gemeente hiervoor doorbetaalt.

Onderstaande cijfers hebben betrekking op bovengenoemde panden en maken onderdeel uit van de enkelvoudige cijfers van Curio zoals opgenomen in deze jaarstukken, waar nodig genormaliseerd.

De vergoeding vanuit de gemeente Breda aangevuld met een bijdrage vanuit de scholen was in 2019 niet toereikend. De investeringsuitgaven en uitgaven voor groot onderhoud waren in de afgelopen jaren hoog. Deze uitgaven zijn gefinancierd vanuit middelen vanuit Curio hetgeen heeft geleid tot een toename van de rentelasten.

Ook in de eerstkomende jaren zal de vergoeding niet toereikend zijn en zal Curio eigen middelen moeten investeren.

Bijlagen Curio 2019

Balans per 31 december 2019 (na verwerking resultaatbestemming)			
	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>	
Vaste activa			
Materiële vaste activa	<u>20.917</u>	<u>21.564</u>	
Totaal vaste activa	20.917	21.564	
Vlottende activa			
Liquide middelen	<u>-25.101</u>	<u>-25.057</u>	
Totaal vlottende activa	-25.101	-25.057	
Totaal activa	<u><u>-4.184</u></u>	<u><u>-3.493</u></u>	
Eigen vermogen	<u>-4.184</u>	<u>-3.493</u>	
Totaal passiva	<u><u>-4.184</u></u>	<u><u>-3.493</u></u>	
Staat van baten en lasten over 2019			
	<u>2019</u>	<u>Begroting 2019</u>	<u>2018</u>
Baten			
Rijksbijdragen	176	181	184
Overige overheidsbijdragen	<u>1.020</u>	<u>1.127</u>	<u>1.035</u>
Totaal baten	1.196	1.308	1.219
Lasten			
Personeelslasten	11	50	53
Afschrijvingen	986	900	938
Huisvestingslasten	278	470	587
Overige lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal lasten	<u>1.275</u>	<u>1.420</u>	<u>1.578</u>
Saldo baten en lasten	-79	-112	-359
Financiële baten en lasten	<u>-612</u>	<u>-610</u>	<u>-611</u>
Resultaat	<u><u>-691</u></u>	<u><u>-722</u></u>	<u><u>-970</u></u>

Bijlagen Curio 2019

Kasstroomoverzicht 2019		
	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	-79	-359
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen (excl. boekresultaat)	<u>986</u>	<u>938</u>
	986	938
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>907</u>	<u>579</u>
Betaalde interest	<u>-612</u>	<u>-611</u>
	-612	-611
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>295</u>	<u>-32</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Verwerving van materiële vaste activa	-339	-93
Ontvangsten u.h.v. vervreemding mva	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-339</u>	<u>-93</u>
Mutatie liquide middelen	<u>-44</u>	<u>-125</u>
<u>Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:</u>		
	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Stand per 1 januari	-25.057	-24.932
Mutatie boekjaar	-44	-125
Stand per 31 december	<u>-25.101</u>	<u>-25.057</u>

Bijlagen Curio 2019

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

	Franken- thaler straat 17	Groene Woud 2	Tuinzig- laan 10	Van Riebeeck- laan 2	Heuvel- straat 52a	Rijnestein- straat 1	Totaal
Stand per 1 januari 2019							
Verkrijgingsprijs	7.518	4.518	12.417	3.470	88	1.149	29.160
Cumulatieve afschrijvingen	-722	-734	-4.740	-1.157	-16	-227	-7.596
Boekwaarde	6.796	3.784	7.677	2.313	72	922	21.564
Mutaties							
Investeringsen	19	117	166	31	0	6	339
Desinvesteringen	-10	-53	-82	0	0	-6	-151
Afschrijvingen	-170	-125	-368	-209	0	-6	-878
Afschrijving op desinvesteringen	2	12	23	0	0	6	43
Saldo	-159	-49	-261	-178	0	0	-647
Stand per 31 december 2019							
Verkrijgingsprijs	7.527	4.582	12.501	3.501	88	1.149	29.348
Cumulatieve afschrijvingen	-890	-847	-5.085	-1.366	-16	-227	-8.431
Boekwaarde	6.637	3.735	7.416	2.135	72	922	20.917

Liquide middelen

Dit betreft de negatieve kasstroom met betrekking tot de masterplan-gebouwen. Dit vloeit met name voort uit de aankoop van de gebouwen begin 2010, de investeringen in de daarna volgende jaren, alsmede de betaling van de schuld aan Building Breda. Deze aankoop, investeringen en betaling van de schuld zijn aan de liquide middelen van Curio onttrokken.

Eigen vermogen

	Saldo 1-1-2019	Bestem- ming resultaat	Saldo 31-12- 2019
Algemene reserve	-3.493	-691	-4.184

Bijlagen Curio 2019

Rijksbijdragen

Dit betreft het vanuit de scholen doorbetaalde aandeel in de instandhoudingskosten welke dient ter dekking van huisvestingslasten.

Deze post is als volgt opgebouwd:	Begroting		
	2019	2019	2018
Praktijkschool	24	24	23
Rotonde	29	29	29
van Cooth	48	48	54
Tessenderlandt incl. Christoffel/ Kompas	75	80	78
Totaal rijksbijdragen	176	181	184

Overige overheidsbijdragen	Begroting		
	2019	2019	2018
Bijdrage 2019 resp. 2018	1.020	1.127	1.035

Dit betreft de via Building Breda ontvangen bijdrage vanuit de Gemeente Breda inzake de panden welke zijn overgedragen in het kader van het Masterplan.

Personeelslasten

Dit betreft de inzet van personeelsleden van de dienst Huisvesting van Curio welke is toe te rekenen aan de masterplan-gebouwen.

Afschrijvingen	Begroting		
	2019	2019	2018
Gebouwen	878	900	938
Boekverlies desinvesteringen	108	0	0
Totaal afschrijvingen	986	900	938

Huisvestingslasten	Begroting		
	2019	2019	2018
Huur	22	50	47
Verzekeringen	31	30	32
Onderhoud	89	289	421
Heffingen	134	100	87
Overige huisvestingslasten	2	1	0
Totaal huisvestingslasten	278	470	587

Financiële baten en lasten

Dit betreft de rentelast over de baten minus lasten minus investeringen (ebitda) met betrekking tot de masterplangebouwen.

